Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 216 (1216) ♦ Четвер, 16 листопада 1995 року ♦ Ціна договірна

"БЛУДНІ ГРОШІ" ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО БАНКІВ

Чи надовго — залежатиме від економічної політики

Уперше за досить тривалий час Національний банк України зміг констатувати, що у жовтні до кас банків надійшло на 750,5 млрд. крб. більше, ніж сума проведеної емісії. І хоч нині у позабанківському обігу перебуває ще 210 трлн. 904 млрд. крб., намітилася чітка тенденція до повернення «блудних грошей». Скажімо, якщо у червні до кас банків не повернулося 15 відсотків грошей (27,7 трлн.), у липні — 13 відсотків (24 трлн.), то, відповідно, у серпні та вересні ці цифри становили 3,8 відсотка (7,8 трлн.) та 1,3 відсотка (2,8 трлн.). І ось у жовтні вперше вийшли на позитивний варіант. Про це особливо відрадно говорити з огляду на те, що до недавнього часу «нормальною» для нашої економіки була ситуація, коли у позабанківському обігу залишалася чверть коштів, які не слугували бюджетній та фінансовій системі. Мало того, згадувані 210 трлн. і сьогодні можуть у будь-який момент вийти з-під контролю і торпедувати ціну будь-якого товару. Єдиний порятунок від цієї загрози — домагатися якомога повнішого повернення грошей до банків. Проте зрозуміло, що силою цього не зробиш, а отже, залишається йти шляхом приборкання інфляції та стабілізації грошової системи, що слугуватиме відновленню вартості грошей та створюватиме мотивації до так званого довготермінового кредитування.

Чи надовго згадувана тенденція? На думку голови Національного банку Віктора Ющенка, це залежатиме від бюджетної та монетарної політики. Отже, питання залишається відкритим.

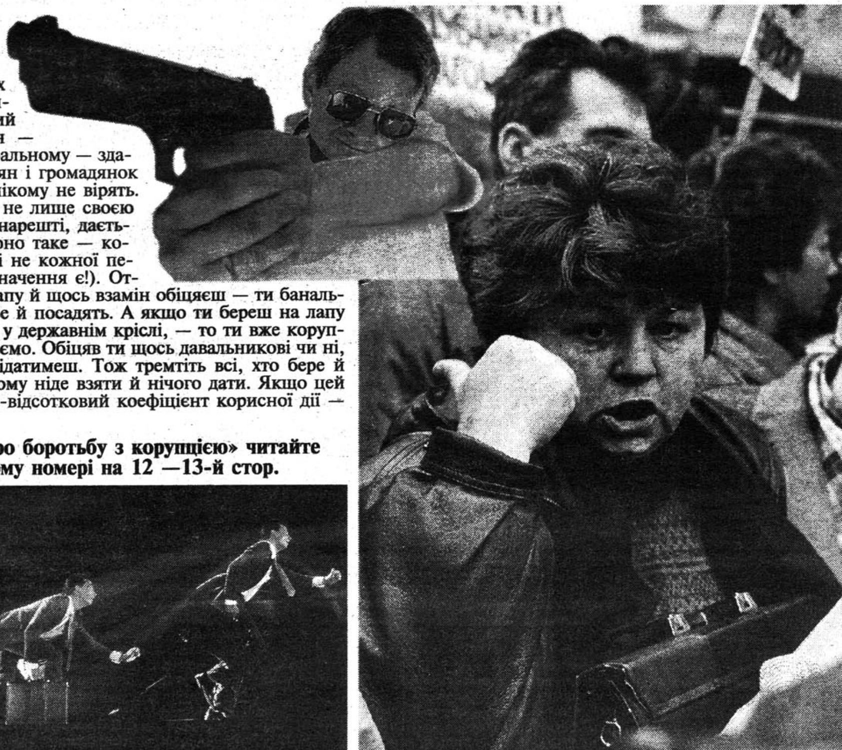
Ще одна спроба

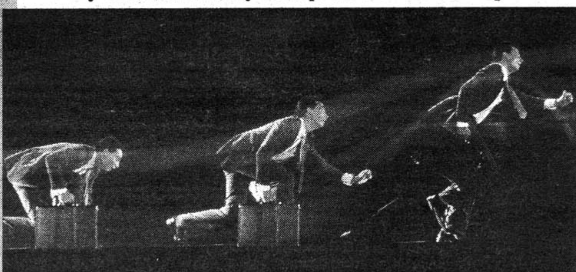
Завтра до Бухареста вирушить делегація МЗС України на чолі з першим заступником міністра закордонних справ Антоном Бутейком. Це ще одна ініційована українською стороною зустріч, мета якої — консультації стосовно проекту базового політичного договору (нагадаємо, що недавня подібна зустріч закінчилася безрезультатно). Домовленості про завтрашній візит було досягнуто 9 листопада в Страсбурзі, під час зустрічі міністра закордонних справ України Геннадія Удовенка та його румунського колеги Теодора Мелешкану.

...І ТИМ, що дають, І ТИМ, що беруть!

...Будь-який добрий намір у нашому суспільстві розбивається об небезпідставну підозру: «все куплено і всіх куплено, не варто й рипатись». Ось чому свіжий Антикорупційний закон — нехай навіть у плані моральному — здатен утішити тих громадян і громадянок (див. фото), котрі вже нікому не вірять. Але цей закон сильний не лише своєю моральністю. В ньому, нарешті, дається визначення: що ж воно таке — корупція (у законодавстві не кожної передової країни таке визначення є!). Отже: якщо ти береш на лапу й щось взамін обіцяєш — ти банальний хабарник, за це тебе й посадять. А якщо ти береш на лапу просто за те, що сидиш у державнім кріслі, — то ти вже корупціонер, з чим тебе й вітаємо. Обіцяв ти щось давальникові чи ні, а перед законом відповідатимеш. Тож тремтіть всі, хто бере й хто дає, і втіштеся ті, кому ніде взяти й нічого дати. Якщо цей закон матиме хоч би 20-відсотковий коефіцієнт корисної дії — ціни йому не буде...

Закон України «Про боротьбу з корупцією» читайте у сьогоднішньому номері на 12 —13-й стор.

Передплата-96

Друзі! «Голос України» проводить для своїх передплатників-96 лотерею. Ті, хто з нами вже п'ять років, напевне пам'ятають минулі розіграші. Ще більше запам'яталося тим читачам, котрим пощастило виграти. А таких на Україні, повірте, сотні!

Друзі! Ви станете учасниками розіграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» відразу на шість місяців. Опісля надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

прізвище; ім'я; по батькові; домашню адресу; номер квитанції; номер поштового відділення, яке оформило передплату.

Розіграш лотереї — у січні 1996 року. Нагадуємо: передплатна ціна на І півріччя — 900 тис. крб., передплатний індекс українського варіанта — 60955, російського — 60997.

Продовжуємо знайомити вас із новими спонсорами нашої лотереї:

11. *Харківський тракторний завод* (генеральний директор Валентин Біблик) — фермерський трактор Т-25 Ф, вартістю 1 млрд.200 млн. крб;
12. *Харківське АТ «Ефект»* (президент Сергій Глушко) — набір парфумів;
13. *Кам'янець-Подільський консервний завод — АТ «Адамс»* (директор Адам Яхієв) — грошовий приз 100 млн. крб.;
14. *Сімферопольський завод «Фіолент»* (директор Олександр Баталін) — магнітофон;
15. *Сімферопольська ТВ фірма «Фотон»* (директор Федір Шишов) — телевізор «Фотон»;
16. *Сумська фірма «Норман»* (президент Павло Шапошников) — поліетиленові труби для поливання;
17. *Сумська корпорація спиртової, лікеро-горілчаної та крохмальної промисловості* (генеральний директор Анатолій Приходько) — сувенірний набір горілчаних виробів;
18. *Об'єднання «Сумиліс»* (генеральний директор Володимир Саєнко) — комплект сувенірних наборів;
19. *Конотопський завод «Мотордеталь»* (директор Микола Кульчицький) — набір кухонного посуду.

☞ 20. ....

Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії тут може міститися назва і вашої фірми чи підприємства. Пропозиції за тел. 446-72-63.

Друзі! Стежте за газетою! Щотижня у нас збільшуватиметься асортимент товарів для розіграшу в лотерею.

У номер

Зустріч у Президента України

Президент України Леонід Кучма прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні Чионг Тунга на його прохання. Посол вручив Президенту України запрошення Президента СРВ здійснити офіційний візит до дружньої країни. Це запрошення було прийняте з вдячністю. Леонід Кучма сказав, що візит буде корисним для обох країн, додавши, що для здійснення поїздки немає ніяких перепон.

Відбулася тепла розмова, в ході якої підкреслювалося, що між нашими країнами існують давні дружні зв'язки. В нинішніх умовах вони розбудовуються на міждержавній основі, що сприятиме їх виходу на новий рівень.

Укрінформ.

Втілимо в життя розроблені заходи

Президент України, Голова Ради національної безпеки Леонід Кучма провів засідання Президії Ради національної безпеки при Президентові України.

На ньому розглянуто першочергові завдання виконавчої влади по вирішенню кримськотатарської проблеми. З повідомленням виступив секретар Ради національної безпеки Володимир Горбулін.

На засіданні проаналізовано стан роботи державних виконавчих структур по розв'язанню соціально-економічних і політико-правових проблем кримських татар.

Велику увагу приділено виконанню рішень уряду України із зазначеного кола питань, зокрема постанови Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 636 «Про заходи щодо розв'язання політико-правових, соціально-економічних та етнічних проблем в Автономній Республіці Крим». Було вказано на об'єктивні та суб'єктивні чинники, які заважають втіленню в життя розроблених заходів.

Прес-служба Президента України.

Постанова Верховної Ради України

Про Указ Президента України від 12 вересня 1995 року «Про створення Фонду для розрахунків за енергоносії»

Враховуючи те, що Указ Президента України від 12 вересня 1995 року № 830/95 «Про створення Фонду для розрахунків за енергоносії» суперечить пункту 5 статті 17, пункту 2 статті 18, статті 25 Закону України «Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні», главі 9.1 Регламенту Верховної Ради України, статтям 1,2 та 14 Закону України «Про систему оподаткування», статтям 2 та 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 1995 рік», статтям 13, 27 та 28 Закону України «Про підприємства в Україні», статтям 11 та 28 Закону України «Про бюджетну систему України» та Декрету Кабінету міністрів України від 26 грудня 1992 року № 14-92 «Про податок на добавлену вартість», Верховна Рада України **постановляє:**

1. Відповідно до пункту 27 статті 17 Закону України «Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні» застосувати вето щодо Указу Президента України від 12 вересня 1995 року № 830/95 «Про створення Фонду для розрахунків за енергоносії».
2. Запропонувати Президентові України привести зазначений Указ у відповідність до чинних законів України.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 3 жовтня 1995 року.

Парламентська хроніка

Кредити: не в боргах нещастя, а в їх кількості

ТАК УЖЕ сталося, що більшу частину цього сесійного дня було присвячено, образно кажучи, ревізії дій виконавчої влади, чого, власне, і слід було чекати від Дня уряду.

Запитань до урядовців нагромадилося багато. Скажімо, щодо використання закордонних кредитів: так званої трансформаційної позики МВФ, резервного кредиту — стенд-бай, десяти відкритих валютних ліній. І це зрозуміло, адже навіть сільський дядько добре розуміє, що брати борг — не штука, та віддавати мука. Однак, як з'ясувалося з доповіді віце-прем'єр-міністра Романа Шпека, навіть тих 2 мільярдів 229 мільйонів доларів кредитів, яких нам обіцяно, замало, бо потреба України у 1995 році становить 6 мільярдів. Віце-прем'єр «заспокоїв» тим, що навіть за умови цьогорічного збільшення заборгованості України до 10 мільярдів доларів це становитиме всього 10—11 відсотків валового внутрішнього продукту, й наша держава належить до країн з поміркованою заборгованістю. Втіха, відверто кажучи, мала.

Гаразд, але коли вже позичаємо, то за яким принципом ці кошти ділимо, як контролюємо їх використання? Чому скорочується виробництво і падає життєвий рівень народу?

Що зможуть відповісти своїм виборцям-селянам народні обранці на запитання на кшталт: як виходить, що агропромисловий комплекс отримує найбільше з позиченого за кордоном — 904 мільйони доларів, а селянин, працюючи не менше, аніж у минулі часи, за місячну зарплату може купити хіба що пару калош? Або: значна частина кредитів використовується на закупівлю ліків, котрі опиняються у спекулянтів. Виходить, за рахунок кредитів «спонсоруємо» гендлярів?

Денне і вечірнє засідання 14 листопада

Неспроможність Р. Шпека дати відповіді на подібні запитання стала однією з причин «вироку», що пролунав з уст народного депутата Степана Хмари: Шпеку ця посада не до снаги. І лише втручання Прем'єр-міністра Євгена Марчука фактично врятувало парламент від спокуси зайнятися вирішенням цього кадрового питання. Але до питання про іноземні кредити вирішено повернутися найближчим часом.

Не менш гострою була розмова і довкола політики заробітної плати, доходів населення, соціальних гарантій малозабезпеченим та політики уряду щодо тарифів на комунальні послуги (Кабінет міністрів у цих питаннях представляли міністр праці Михайло Каскевич та заступник міністра економіки Віктор Кальник). Під час відповідей на запитання парламентаріїв М.Каскевич був відвертішим — так, система залежності оплати праці від її результатів поламана, реальна зарплата скоротилася у чотири рази. А як ми живемо, коли рівень оплати праці становить 5 відсотків від світового, а рівень пенсій не перевищує і 2 відсотків?

А за рахунок того, що ціни на хліб, м'ясо, овочі нижчі від світових у 2—5 разів. А як жити завтра? Знижувати енергоємність продукції, яка у нас у 2—10 разів перевищує світову, матеріалоємність, яка вища від світового рівня у 3—8 разів. Щоб зменшити собівартість продукції, а отже, і ціни — слід позбавити підприємства від утримання соціально-культурної сфери.

Інформації урядовців залишилося взяти до відома. Мають рацію ті парламентарії, котрі вважають, що слід кардинально міняти процедуру проведення Дня уряду. І це, очевидно, буде зроблено найближчим часом.

Не менше бурхливим вийшло й обговорення питання про звернення Президента України Л.Кучми до Верховної Ради щодо перегляду термінів введення в дію Закону України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби». Передісторія цієї проблеми така: 15 вересня цього року парламент ухвалив згадуваний закон, а через три дні Президент України приймає аналогічний Указ, однак з іншими термінами запровадження акцизного збору. Парламент вважає ці терміни нереальними і залишається на старій позиції — прийняті раніше Верховною Радою Закон і Постанова про порядок введення його в дію залишаються незмінні і наберуть чинності після публікації у «Відомостях Верховної Ради України» та в «Голосі України».

Цього ж дня парламент вніс зміни до статті 53 Закону «Про пенсійне забезпечення», чим надав пільги льотчикам-випробувачам цивільної авіації (раніше такі мали їхні військові колеги). А завершено вечірнє засідання розглядом змін і доповнень до Земельного кодексу України, котрий довелося перенести на наступний день.

Анатолій БЕНЬ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Народ прокляне, якщо земля дістанеться чужинцям

Ранкове засідання 15 листопада

Нема землі — немає держави. Ця думка, висловлена народним депутатом України Ярославом Ілясевичем, домінувала в залі Верховної Ради під час обговорення проекту Закону про зміни та доповнення до Земельного кодексу України. Розуміючи необхідність проведення реформ на селі, народні обранці водночас застерігали: а якщо земля, ставши товаром, дістанеться перекупникам? Адже ми бачимо, до чого призвело впровадження «ринкових» відносин у промисловій сфері, коли величезна кількість виробленого нелегально спливла за кордон, роздавши кишені тих же перекупників-тіньовиків?

А Валентина Семенюк висловилася ще категоричніше. Заочно звертаючись до Президента України, який ініціював своїми указами цей текст законопроекту, вона вигукнула: «Народ прокляне вас, якщо наша земля дістанеться чужинцям».

Депутати казали: у нас ще бракує і відповідної виробничої стабільності, і ряду правових актів, щоб отак бездумно кинутися до приватизації землі. І взагалі вона має належати тільки тим, хто на ній працює, хто здатний поводитися з нею так, щоб вона добре родила.

Ряд депутатів, і зокрема Орест Климпуш, звертали увагу й на таке: південь і схід України, західні регіони, гірські райони істотно відрізняються один від одного земельними запасами, і це треба враховувати при вирішенні такого доленосного питання, як проведення реформ на селі, зокрема ділити чи не ділити землю, продавати її чи тримати під контролем держави або колишніх власників.

Отже, йдучи до реформ на селі, зазначали народні обранці, треба виробити механізм захисту цього найголовнішого народного добра, прийняти такі закони, які б не дали можливості потрапити їй до рук чужинців. А цей законопроект, на думку більшості промовців, приймати не час, що й підтвердило голосування.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Зберегти національний телерадіопростір

МИНУВ РІК з дня виходу Указу Президента України про відзначення 16 листопада Дня працівників телебачення, радіо і зв'язку. Роль електронних засобів масової інформації у наш скрутний час зросла неймовірно. Сьогодні для багатьох вони є чи не єдиним джерелом відомостей з України і зарубіжжя. Телебачення і радіо — це ще й вікно у світ літератури, кіно, малярства, загалом культури. Хоч які б критичні стріли не випускались, ми бачимо: українське телебачення і радіо стають на ноги.

Зі святом вас, колеги!

Що ж приніс рік минулий? З цього запитання почалась розмова нашого кореспондента з головою Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Віктором ***ПЕТРЕНКОМ.***

— Перш за все, — сказав Віктор Петренко, — це прийняття Верховною Радою України «Тимчасового положення про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» та обрання персонального складу Ради. Це створення за указом Президента Державного комітету телебачення і радіомовлення та Національних теле- і радіокомпаній. Це поява десятків нових недержавних телерадіоорганізацій.

Якісно новим явищем, спрямованим на впорядкування нашого телерадіопростору, стала робота Національної ради з розподілу каналів і частот, видачі ліцензій на право користування каналом мовлення та створення державного реєстру телерадіоорганізацій. При всій складності цього процесу він уже позитивно позначився на приведенні в законодавче русло діяльності багатьох суб'єктів телерадіомовної діяльності.

Цілий ряд позитивних явищ з'явився на національному телебаченні і радіо. Зростає популярність програм телекомпаній «Гравіс», «Нова мова», «Служба інформації TV-Табачук», «Приват TV-Табачук», «Приват ТВ». Активно розвивається недержавне радіомовлення.

В цілому, при всій неоднозначності процесів, які відбуваються в сфері телебачення і радіо, роль електронних засобів масової інформації у громадсько-політичному житті країни, їх вплив на формування громадської свідомості постійно зростають.

— Вікторе Михайловичу, «роль» і «вплив» у свою чергу теж повинні мати свої результати. Чи задоволені ви ними?

— Ні. На жаль, у державі ще не створено механізму погоджених дій телерадіоорганізацій як у принциповому плані, так і в справі реалізації конкретних загальнонаціональних програм. Хто сьогодні серйозно займається пропагандою бодай основних положень програми дій уряду? Хто глибоко і всебічно аналізує й показує як програма реалізується на місцях? Більше того, обидва загальнонаціональні телеканали фактично втратили риси загальнонаціональних. Повнота показу життя України через призму авторів з обласних телекомпаній зникла з ефіру. Натомість нашому глядачеві пропонують дивитися життя «заморське» і «заокеанське». Воно подається у привабливій формі, але воно не наше. Витіснення обласних студій з першого та другого каналів УТ силовим методом украй негативно позначилося і на програмному наповненні загально-національних каналів, і на розвиткові регіонального державного телебачення...

— Ви не вважаєте, що створення Держтелерадіо себе не виправдало і все треба повернути на свої місця?

— Думаю, що Держтелерадіо свою роль уже виконало... Повертати нікуди не треба. Вже всім стало зрозуміло, що один-два співробітники на область можуть, у кращому разі, забезпечити ліцензування, а про дійовий контроль за діяльністю трьох десятків телерадіоорганізацій можна лише мріяти.

— Збільшення чисельності вашого апарату вимагатиме додаткових коштів з бюджету. А грошей у держави нема. Як зарадити справі?

— При розумному підході до справи це питання можна вирішити. Скажімо, в цьому році на потреби Національної ради витрачено 15 мільярдів карбованців бюджетних грошей, а на наш небюджетний рахунок надійшло 75 мільярдів карбованців. Ми можемо витрачати їх на фінансування наукових досягнень, заснування премій, видавничу справу, розвиток телебачення і радіо на селі, підтримку телерадіоорганізацій, творчих об'єднань... На все, що завгодно, але тільки не на потреби Національної ради. Чому? Тому, що один «столоначальник» каже: «Не положено!» Чому «не положено» і кому від цього краще, треба ще розібратися. У всякому разі, діяльність Національної ради може і повинна приносити прибуток державі, а не збитки. І в фінансовому плані, і в морально-політичному.

Найважливіший об'єднувальний стимул нашого суспільства — це державність. Засоби зв'язку, електронні засоби масової інформації відіграють нині винятково важливу роль у зміцненні об'єднувальних, державотворчих факторів, і держава має зробити максимум необхідного для збереження національного телерадіопростору, для подальшого розвитку українського телебачення і радіомовлення на благо інтересів нашого народу, в ім'я зміцнення міжнародного авторитету України.

— Дякуємо за розмову.

Коментар

ХТО НЕ РИЗИКУЄ, ТОЙ ПОЗА ГРОЮ

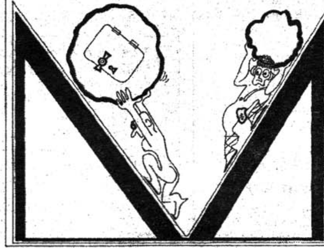
За статистикою Мінстату, приблизний обсяг фондового ринку становить 100 трильйонів карбованців за номіналом. Реальне зацікавлення інвесторів, втім, лише до обмеженої кількості цінних паперів.

Передусім неабиякий інтерес виявляють до державних облігацій як внутрішньої, так і зовнішньої позик. Перші, нагадаю, розраховані на реалізацію боргових зобов'язань України перед РАТ «Газпром» і приваблюють своєю ліквідністю. Проте, попри найвищу в СНД процентну ставку (8,5 річних із щоквартальними виплатами доходу), ці облігації вочевидь не по кишені дрібним і середнім інвесторам, бо номінальна вартість облігації — 5 тисяч доларів США.

Дрібний і середній інвестор схильний до операцій з облігаціями внутрішньої державної позики, що спричиняє стрімку капіталізацію цього ринку. Поки бюджет наступного року не затверджено, говорити про тенденції розвитку цього ринку, мабуть, передчасно, але серед експертів йдеться про бюджетний дохід від розміщення ОВДП обсягом 200 трильйонів карбованців. Зважаючи на здобутки Нацбанку у сфері регулювання процесів, які відбуваються на цьому ринку, збільшення в 4 рази пропозиції цього виду цінних паперів цілком виправдане, хоч можливо, що постануть певні проблеми з попитом. Як-не-як, а надія емітента (Мінфіну) і генерального агента (Нацбанку), що банківські установи самі подбають про створення вторинного ринку цінних паперів, не виправдалась, а пробиватися до інвесторів-небанків доведеться безумовно. Не зупинятися ж на порозі: за словами голови правління Нацбанку України, нагадаю, вже кожний десятий карбованець дефіциту держбюджету покривається за рахунок доходів, одержуваних від розміщення цінних паперів.

Відсутність вторинного ринку — головна причина незадовільної привабливості цінних паперів банківських установ — як валютних сертифікатів, так само і альтернативних їм валютних депозитів. Хоча, на відміну від згаданих вище цінних паперів, це непогана можливість для фізичних осіб вкласти частину своїх вільних коштів. Цьому сприяють незначна номінальна вартість сертифікатів (від 20 до 50 доларів США), гриф «на пред'явника», можливість придбати цінні папери за карбованці і тверду валюту, за готівкові кошти і безготівкові.

Окремо слід казати про «житлові» цінні папери різних компаній — спеціалізовані (як-то облігації «Київміськбуду») і неспеціалізовані, які обіцяють дохід на майбутнє за процентними ставками. Привабливість цих видів цінних паперів слід розглядати в кожному конкретному випадку, бо деякі з них безпосередньо пов'язані з ринковою вартістю нерухомості на даній території.

Цінні папери — дуже чутливий і ризикований інструмент ринку капіталів, бо опосередковано чи ні він впливає і водночас залежить від валютного ринку на території України. Виходячи з цього, важко переоцінити ступінь цивілізованості валютного й фондового законодавства. За кризового стану економіки і, зрештою, банківської сфери ризик від діяльності з цінними паперами подвоюється. Але хто не ризикує, той поза грою.

До речі, багатомільйонна армія громадян України залишається й поза ваучерною грою у зв'язку з гальмуванням приватизаційних процесів і неліквідністю акцій підприємств недержавної форми власності.

Сергій ВУСАТИЙ.

Дивідендів кіт наплаче

Проблема

Фірма «Либідь» чи не перша в системі Мінпобуту України «викупилася». Виповнилося п'ять років, як на підприємстві господарює трудовий колектив. Директор фірми Яків Герман ділиться думками з приводу постанови про регулювання фонду споживання.

Співвласники фірми щоквартально отримують дивіденди, які згідно з інструкцією «Про склад коштів, що спрямовані на споживання» також входять до фонду споживання.

Після запровадження з нового року для приватних підприємств регулювання фонду споживання картина з виплатою дивідендів буде плачевна. Якщо з одержаного прибутку підприємства сплатити 30-процентний податок розрахуватися за землю і транспорт, а залишок спрямувати на виплату дивідендів, то, відрахувавши 37 % соцстраху, 2 % — фонду зайнятості, 30 % — за ймовірне перевищення фонду споживання, залишиться 0,21 карбованця дивідендів на кожний карбованець.

Отож підприємство не буде зацікавлене в одержанні прибутку, а всі гроші скеровуватиме на збільшення зарплати, бо через неї втрачають лише 30 відсотків за перевищення фонду споживання. Люди не матимуть дивідендів — і за такої умови втрачається всякий сенс ставати власниками.

Пропозиція: розділ IV «Доходи, дивіденди, проценти» інструкції про склад коштів, що спрямовані на споживання, має бути скасовано. Дивіденди є часткою прибутку і нараховуються на частку в майні незалежно від обсягу реалізації. Це сприяє зацікавленості підприємств у збільшенні прибутку і отриманні дивідендів членами відкритих АТ, що не працюють на цих підприємствах.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Час розплати настав

Компенсації

Нарешті дочекалися своєї черги власники облігацій безпроцентної позики, якою 1990 року ощасливив своїх громадян колишній СРСР.

З минулої п'ятниці на Буковині почали компенсаційні виплати за цінні папери, куплені людьми для придбання окремих дефіцитних на той час товарів. Спершу держава (а саме вона взяла на себе цю функцію) розрахується з тими, хто має облігації на купівлю холодильників, пральних машин, мікрохвильових печей та міні-тракторів.

Як повідомив начальник Чернівецького регіонального управління Ощадбанку України Геннадій Пількевич, ці люди отримають на руки по 2,5 мільйона карбованців за кожних сто карбованців колишнього СРСР.

— На Буковині, — сказав він, — власників згаданих вище облігацій не так уже й багато. Ми маємо компенсувати грошима близько 22 мільярдів карбованців.

— А коли повернете людям кошти за облігації під автомобілі та телевізори?

— Поки що Кабінет міністрів України жодних розпоряджень з цього приводу не давав. Натякають, лишень, що компенсаційні виплати на згадані облігації — справа недалекого майбутнього.

Я поцікавився у касирів Ощадбанку, чи не додалося черг у їхніх установах, починаючи з минулої п'ятниці. Працівниці заспокоїли мене, мовляв, тиша навкруги. Іншими словами, люди ще не знають про цей давно очікуваний захід. Відповідальні за це особи ще жодним рядком не прорекламували його. Лише в газеті Чернівецької міськради з'явилася коротенька інформація про компенсаційні виплати, та ба — з ініціативи журналістів.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Точка зору

Ваучер як засіб підтримки штанів

Як ви оцінюєте свої можливості у приватизації? Якої ви думки про приватизаційний сертифікат? Чи здатний він посприяти кожному в залученні до ринку? Ці запитання були предметом розмови з жителями Херсона — пенсіонером і студентом.

Анатолій ГРИНЬОВ, пенсіонер:

— Коли почали видавати приватизаційні сертифікати, я довго вагався. Не знав, куди можна вкласти цей цінний папір. Нічого певного не порадили мені ані знайомі, ані товариші. Вони теж дуже приблизно уявляли, як можна розпорядитися сертифікатом. Можливо, така необізнаність пояснювалася тим, що на Херсонщині тривалий час не вистачало конкретної інформації щодо застосування паперів. Нарешті, навесні 1995 року наважився повірити рекламі центральних видань і пішов у місцеву контору асоціації «Київська Русь». Сім'єю разом ми здали три сертифікати.

Тепер, коли дещо прояснилося, можу оцінити першу масову приватизаційну акцію, яка проводиться у країні. Висновок такий: якщо від неї мені буде якась користь, то, можливо, це станеться у майбутньому. Бо й досі жодного карбованця я не одержав. Представники «Київської Русі» повідомили, що на дивіденди можна розраховувати десь у 1996 році, коли ця посередницька фірма результативно використає вкладені гроші у виробництво. Другий висновок: розбагатіти, очевидно, пощастить дуже небагатьом власникам акцій. Отже, для пенсіонерів одержання цінних паперів не відкриває райдужних перспектив. Чи доживуть вони до часу абстрактного збагачення — питання неясне, тим паче, що реальна участь в управлінні справами фірми чи її філіалів для нас недосяжна.

Юрій ПОПОВ, студент Херсонського індустріального інституту:

— Уже рік минає, як я взяв ваучер, а знайти йому гідне застосування ніяк не можу, хоча над цим постійно міркую, вивчаю обстановку, навіть сам відкрив фірму, займаюся комерцією. Відверто лякає незахищеність клієнта від держави.

Чимало страху на людей нагнало збанкрутіння «Херсон-Аско», інших компаній, які скористалися грошима клієнтів. Тому кожен хоче сім разів відміряти, а раз відрізати.

Вражає економічна слабкість місцевих підприємств, навіть великих. Вкладати сюди сертифікати ніхто не поспішає. Не викликає довіри і спроба якихось осіб на ринку чи навіть окремих фірм скупити українські ваучери. Ціна їх на центральному ринку Херсона 1 мільйон 300 тисяч за одиницю. Бо одразу виникає запитання: яка ж це приватизація, коли ти хочеш позбутися цінного паперу, покликаного, за задумом державних мужів, залучити населення до нового життя, надати людині нового статусу — власника? Запитання, запитання...

Отже, як бачимо, картина невтішна. Незважаючи на те, що «ваучеризація» триває давно, логіка її проведення багатьом незрозуміла. Принаймні сертифікат розглядається як засіб одержати якийсь «навар» без особливих зусиль, як підтримка для життя в умовах кризи. Який вплив названого цінного паперу на поліпшення цього життя, на стимуляцію економічних процесів, неважко здогадатися.

Записав Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

Повертаючись до надрукованого

Що думав Слон, коли зайшов в «Наполеон»

Один африканський Слон за великі досягнення в розбудові місцевої державності отримав від уряду орден з правом безплатно «обмити» його в одному з кращих європейських ресторанів. До якої країни його повезуть, дякуючи уряду, Слон і гадки не мав.

І як же він здивувався, коли чартерним рейсом компанії «Авіалінії України» Слон дістався прямісінько стольного граду Києва. Все тут було Слону вдивовижу. І тільки назва ресторану, де він мав скуштувати місцевої гостинності, видалась знайомою. «Наполеон... Та це ж той самий нахаба, що намагався пригнобити Єгипет! О-о, батьківщино моїх предків!».

Але уявити своє генеалогічне древо на тлі національно-визвольного руху Слонові завадив швейцар: він розчинив двері перед його хоботом раніше, аніж той встиг оговтатися.

Далі події розгортались у темпі американського вестерну. Не встиг Слон позбутися кашемірового пальта, як його посадили за столик. Страви, якими була заставлена білосніжна скатертина, збудили б апетит навіть у найситішого ссавця.

... Слон з'їв усе. Після бокалу божественного бренді розливу 1812 року, свіженьких жаб'ячих стегенець, Слон переконався, що це не сон. Після «Шамбертену» він знову поринув у спогади...

«Наполеон... Де ще я міг чути це ім'я? Заждиі-но... Я десь читав, що у «Наполеоні» київське Управління у справах захисту прав споживачів виявило обрахунок клієнта!»

Офіціант помітив, як тінь сумніву промайнула масним хоботом клієнта, і одразу здогадався про все:

— Сер, то це ж було давно, 8 грудня 1994 року! Після того, як ми звільнили працівника, що підвищив ціни в калькуляції, скарги на обслуговування в ресторані не надходили! Чесне слово! А замітка в «Голосі України», яку ви прочитали, з'явилася тільки 3 жовтня 1995 року! З оригіналом акта перевірки ресторану від 8 грудня 1994 року, а також з книгою відгуків вдячних клієнтів, ви можете ознайомитися особисто. Прошу пана!

Подали десерт. Слон забув про все на світі і полинув у мрії. Він думав, що час йому вже піти на пенсію і добре було б відкрити свою справу — затишний ресторан десь на південному заході Чичити, вкласти у нього свій ваучер і працювати, працювати, піднімати національну економіку, справно сплачуючи податки і шануючи Адміністративний кодекс.

І коли простий африканський Слон розбагатіє, він передусім заснує міжнародну премію... Скажімо, самому чесному повару, адміністраторові чи офіціанту ресторану. І цю премію він віддасть адміністрації київського ресторану «Наполеон», де йому вперше навважилося його забезпечене майбутнє.

Слон знав, що за цю мрію він здатен не те, що життя віддати — навіть вибачити французькому імператору його єгипетський вояж.

Закінчуючи трапезу, Слон зрозумів, що може не втриматися і попросити в адміністрації «Наполеона» політичного притулку. Але згадав, що квиток йому уряд придбав в обидва боки, що рейс у нього чартерний, а за розтрату державних коштів рідна африканська бухгалтерія розстріляє на місці...

Ганна РОМАНЦОВА.

Хроніка. Події. Факти

● *Київ*

Підбили підсумки

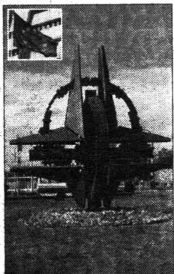
У спільній консультативній групі (СКГ), створеній згідно з Договором про звичайні збройні сили в Європі (ЗЗСЄ) для сприяння здійсненню цілей цього договору, 14 листопада 1995 року було підбито загальні підсумки щодо виконання державами—учасниками договору своїх зобов'язань із скорочення звичайних озброєнь і військової техніки. Таке повідомлення надійшло до Укрінформу з посольства України в Австрії. Трирічний період виконання тридцятьма державами-учасниками своїх зобов'язань щодо скорочення звичайних озброєнь минає за умовами договору 17 листопада.

Свої зобов'язання виконала більшість учасників договору, включаючи всі країни, які входять до складу НАТО, а також Угорщина, Польща, Румунія, Чехія, Словаччина, Україна. Російська Федерація і Білорусь виконали зобов'язання не в повному обсязі.

На засіданні неодноразово наголошувалося, що виконання сторонами положень договору перетворило його на справжній наріжний камінь європейської безпеки.

● *Париж*

Франція вирішила: можна

Франція «у принципі сприятливо» ставиться до перспективи вступу до Європейського Союзу і НАТО країн Центральної і Східної Європи, які висловлюють таке побажання. Про це заявив президент Франції Жак Ширак у ході зустрічі з прем'єр-міністром Чехії Вацлавом Клаусом. Він відзначив, що Париж з розумінням ставиться до прагнення східноєвропейських країн стати на шлях тіснішої інтеграції в європейські структури, але разом з тим наголосив на потребі «спільних пошуків такого розв'язання цього питання, яке б дозволило уникнути ізоляції Росії».

● *Вашингтон*

І в Америці криза бюджету

Близько 800 тисяч співробітників американських федеральних міністерств і відомств відправлено у вимушені неоплачувані відпустки через бюджетну кризу, що спалахнула в США. Закрилися музеї та національні парки, державні науково-дослідні центри і паспортні столи, бібліотеки, контори з надання позик під закупівлю житла, що фінансуються урядом.

● *Загреб*

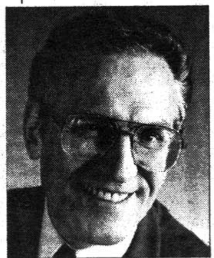
«Небажані елементи»

«Небажаними елементами» для властей боснійського анклаву Горажде виявилися військовики російського миротворчого батальйону, які супроводжують конвой з гуманітарною допомогою. Російські наряди, котрі охороняють вантажі Управління Верховного комісаріату ООН у справах біженців на шляху із Сараєва в оточений сербськими територіями анклав, стикаються із серйозними перешкодами на мусульманських КПП.

За повідомленнями кореспондентів «Голосу України» та інформаційних агентств.

Представляємо дипломатичний корпус в Україні

ЩО ПОТРІБНО ПОСЛУ ДЛЯ ЩАСТЯ?

НАДЗВИЧАЙНОМУ і Повноважному Послу Республіки Угорщини в Україні панові Лоранду Тоту 53 роки. Він закінчив університет у Будапешті — юридичний і філологічний факультети, захистив кандидатську дисертацію в Москві. З 1982 року на дипломатичній роботі. Працював радником з питань культури в посольстві Угорщини в Москві, у Міністерстві закордонних справ Угорщини, з серпня 1992 року — радник посла з питань культури в посольстві Угорщини в Україні, а 3 жовтня цього року Лоранд Тот вручив вірчі грамоти Президентові України. Одружений, має двох синів і дві онуки, які в його житті займають не менше місце, ніж високий державний пост.

— **Пане посол, ви в Україні давно вже не гість, тож, очевидно, можете говорити про зміни, які сталися протягом вашого перебування тут. Якими ви бачите ці зміни?**

— Принаймні, можу порівнювати. Скажімо, коли я приїхав до Києва 1 серпня 1992 року, то в обмінному пункті валют мені запропонували за один долар США 250 карбованців — таким був курс. Але в магазинах бракувало навіть найнеобхідніших товарів. Нині ж курс сягнув до 180 тисяч карбованців, а в магазинах — чого тільки душа бажає. Інша справа — грошей катма, але певен, що з'явився стимул їх заробити.

За цей період в Україні відбулися демократичні вибори, на яких народ обрав новий склад парламенту. Безумовно, разом з цими перетвореннями з'явилися й неприємні явища: спад виробництва, зростання безробіття, злочинності, проблеми з енергоносіями, внутрішня і зовнішня міграція. На жаль, вони мають місце і в інших країнах Східної Європи, зокрема в Угорщині. Але посткомуністичні країни хоч і поволі, а справляються з цими проблемами. Тож є надія, що й Україна не виняток.

— **Складається враження, що відносини України та Угорщини є одними з найблагополучніших: двосторонні візити на найвищому рівні, міждержавні угоди, зрештою — мости через Тису стали звичною і буденною дорогою з України в Угорщину і навпаки...**

— Справді маєте таке враження? Об'єктивно слід відзначити, що угорська зовнішня політика щодо України була розумною та далекоглядною. Підписано 47 міждержавних угод — практично у всіх галузях господарювання, науки і культури, створена добра правова база, велике значення мають візити на найвищому рівні.

Але правда і в іншому: досі ми більше підписували, ніж робили, а фактично «забалакали» добрі ініціативи. Хоч, здається, крига скресла після травневого візиту прем'єр-міністра Дюли Хорна: хай не так швидко, як хотілося б, але обидві сторони почали реалізовувати плани.

Особливо приємно відзначити, що нарешті вже почалася реконструкція моста через Тису (Чоп — Захонь), про яку так довго тривали лише дискусії. Думаю, що протягом року буде завершено і спорудження Берегівської лікарні, яку разом зводять будівельники України й Угорщини, наближається до втілення у життя ідея про створення зони вільної торгівлі в прикордонних районах, визначено навіть населений пункт, де вона розгорнеться.

— **Україна має чи не найчисленнішу угорську національну меншину, для якої створено схожі умови проживання, однакові як з українцями, так і з іншими народами, що оселилися на цій землі. А як Угорська держава дбає про своїх земляків?**

— Насамперед, просто зобов'язаний сказати, що з усіх сусідніх держав ситуація з угорцями в Україні чи не найбезпроблемніша. Закон України про національні меншини дає змогу українським угорцям почуватися справжніми громадянами України.

Я повинен сказати, що в угорській зовнішній політиці є певні пріоритети. Серед найперших назвав би такі: прагнення нашої держави стати членом європейських структур — ЄС, НАТО та інших. По-друге, Угорщина прагне з усіма своїми сусідами жити мирно. По-третє, Угорщина вважає себе відповідальною за долю угорців, які мешкають за її кордонами. Без двох останніх неможливо стати членом ЄС і НАТО. І жодна країна, яка не поділяє таких принципів, не може вступити до цих європейських організацій.

Тому всі угорці, які живуть за кордонами своєї історичної батьківщини, можуть розраховувати на підтримку Угорської держави. Ми теж маємо економічні проблеми, але, незважаючи на це, субсидуємо деякі проекти, що реалізовуються в Україні для угорської національної меншини. Зокрема, в галузях охорони здоров'я та освіти.

— **Пане посол, кожна людина, приступаючи до нової роботи, будує плани і на найближче майбутнє, і на подальшу перспективу. Які вони у вас?**

— Маю життєве кредо: менше сказати — більше зробити. Я вже говорив, що більшість підписаних двосторонніх угод не працює. Знаю, що це нелегкий труд — змусити їх запрацювати: не завжди умови створені, бракує коштів. Але в посольстві діє здатна «команда» талановитих дипломатів, колег з торгового представництва — економістів, які чудово усвідомлюють, що слід зробити, аби цей механізм ввести в дію.

Я мрію, щоб запрацювали спільні підприємства і не лише в промисловості, а й у сільському господарстві. Зрештою я мрію про те, щоб не тільки начальники чи особи службові, а просто люди, забажавши, могли взяти квиток, скажімо, до Будапешта і побачити, який він неповторний у своїй красі. Якщо хоч 90 відсотків моїх планів і мрій здійсниться, то почуватимуся щасливим.

Принаймні, мені дуже хочеться, щоб час моєї служби на цьому посту став часом розвитку відносин наших країн, контактів між людьми і дружби.

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

У Росії грядуть вибори

Списки виборців до Центральної виборчої комісії привезла лідер об'єднаного блоку керівників партій: Партії викорінення злочинності — законності та порядку, Партії захисту охорони здоров'я, освіти, науки, культури, справедливості, Партії захисту молоді, Об'єднання вільних профспілок, Партії справедливості, Партії ввічливості відома цілителька Євгенія (Джуна) Давіташвілі.

Знімок Іраклія ЧОХОНЕЛІДЗЕ (ІТАР-ТАРС).

Іпринда-Подія (з країн Балтії)

Без зарубіжних банків

Банк Естонії виступає проти залучення до країни інвестицій закордонних банків. На думку його представників, поява в Естонії державних іноземних банків може погано вплинути на стан місцевої економіки і банківської справи загалом.

Нафту, можливо, знайдуть

Уряд Латвії підписав договір з двома американськими і однією шведською нафтокомпаніями, давши їм дозвіл досліджувати нафтові поклади у Балтійському морі. Якщо нафту знайдуть, ці компанії матимуть право її видобувати, сплачуючи Латвії певну частину доходів. Підрахунки показують, що в разі успіху, Латвія могла б одержати 300—400 млн. доларів США.

«Недолік» виправили

Комітет Кабінету міністрів у державних і соціальних справах Латвійської Республіки затвердив проект Закону "Про державну мову Латвійської Республіки". Закон про мови з поправками від 31 березня 1992 року, по суті, зберігав принцип двомовності. Нині «недолік» виправлено — новий законопроект передбачає лінгвістичний захист корінної латиської нації Латвії, проте не забуто й захист прав людини і повагу до прав меншин.

Перед законом рівні

Парламент Естонії ухвалив закони про притягнення до кримінальної відповідальності вищих службових осіб держави. Один закон стосується притягнення до судової відповідальності президента і членів уряду, другий — депутатів парламенту, державного контролера, канцлера юстиції, голови і членів державного суду. Всіх вищих службових осіб можна притягувати до кримінальної відповідальності тільки за згодою більшості парламенту.

Шлях з Києва до Аммана

У кінці листопада двадцять українських бізнесменів вирушать до столиці Йорданії Аммана. Організувала ділове турне Торгово-промислова палата України.

Вояж підприємців на Близький Схід планували ще влітку, коли під час візиту офіційної урядової делегації України до Йорданського Хашимітського Королівства, ТПП підписала угоду про співробітництво з Федерацією торгових палат Йорданії та Промисловою палатою Аммана.

Цього разу в Аммані побувають представники підприємств нафтогазової, металургійної та хімічної промисловості, однієї з судноплавних компаній, комерційних банків. Йорданці також чекають на будівельників, фармакологів, фінансистів. Хочуть придбати нові технології та обладнання. Тому підприємці, які працюють у цих галузях і мають інтерес до такого співробітництва, можуть теж вирушити до Аммана — ще не пізно.

Вони зустрінуться з колегами у Федерації торгових палат Йорданії, Асоціації йорданських промисловців, побувають на товарній біржі, у вільній економічній зоні поблизу столиці, що сприятиме безпосереднім діловим контактам. Плановано також приїзд підприємців Аммана до Києва.

Надія БЕДРИЧУК.

6 стор. *Володимир Селіванов* **«Політика — це мистецтво можливого»**

7 стор. У комісіях Верховної Ради України **Читацький мікрофон**

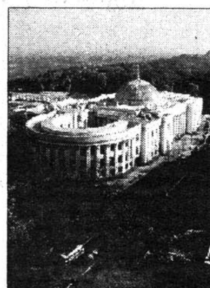
8 стор. *Георгій Філіпчук* **«Українці на материзні і в світі»**

9 стор. *Іван Кірімов* «Президент і Кабінет міністрів — невдоволені. Парламент дискутує. А народ?..»

10 стор. *Закон України* **Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»**
Іван Салій: *Моя головна політика, як і раніше, — конкретна справа*

11 стор. *Володимир Стретович — Анатолій Селіванов* **«Законів багато. Системності нема»**

12—13 стор. *Закони України:* **Про боротьбу з корупцією і Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про боротьбу з корупцією"**

Політика — це мистецтво можливого

До питання економічної інтеграції

НИНІ часто з вуст деяких «обережно-сміливих» критиків нашої дійсності можна почути нарікання, що в період вибухового об'єктивного розвалу радянської тоталітарної політико-економічної системи революційно-політична ейфорія національних сил і нових державних діячів, які прийшли до влади, взяла перевагу над тверезим економічним мисленням і зваженою політикою. І це начебто стало причиною руйнування народного господарства України, розкрадання загального національного багатства. Навпаки, науково обгрунтована політика дозволяла б творчо трансформувати весь економічний організм в новий якісний стан, що дає збільшення ефекту й підвищення рівня життя населення.

Безперечно, керуватися знаннями в політиці — означає досягти можливого з найменшими втратами, бо політика в певному розумінні — мистецтво можливого, це доведена історією істина. Проте такої науково обгрунтованої політики трансформації тоталітарного суспільства в демократичний державно-організований суспільний устрій, на жаль, не було ні в СРСР, ні в Україні. Не було та немає навіть досі власне теорії трансформації суспільних відносин (економічних, політичних, правових тощо) з тоталітарної системи в демократичну. Немає й теорії ринкової трансформації адміністративно-командної економіки та ін., хоча в жодній країні світу не було й немає такої кількості вчених, які зараховують себе до сонму академіків.

Чому приймають й реалізують політичні рішення без опори на наукові знання? Чи могла взагалі за умов радянського тоталіризму розвинутися така теорія? Чи слід було народам колишнього СРСР чекати на розробку теорії трансформації радянської політично-економічної системи? Ці та інші безумовно важливі й складні аналітичні питання потребують свого обов'язкового, але окремого глибокого аналізу та обговорення. Це питання іншої, хоча й близької теми. А зараз можна лише констатувати, що не були прогнозовані ні момент розпаду СРСР, ні його процес, ні наслідки. Не була усвідомленою до кінця ні самоізоляція республік від Центру, ні самоізоляція республік одна від одної. Це був об'єктивний результат зруйнування складної, відносно замкнутої соціальної системи, в якій в процесі функціонування було в кінцевому підсумку порушено міру керованості. Добре відомо, що згідно з другим законом термодинаміки в будь-якій замкненій системі відбувається зростання ентропії, хаосу, дезорганізації. Розвиток потребував різноманітності, яку силою, штучно десятиріччями стримувала тоталітарно-унітарна форма правління, зводячи цю різноманітність не до природної єдності, а до неприродної одноманітності.

«Інтегрується сильний. Слабкий іде в найми»

Відсутність належних знань і уміння державного управління й організації самостійної національної економіки, фінансової системи, грошового обігу тощо — це тяжка спадщина формально декларованої в СРСР суверенної державності колишніх союзних республік, в тому числі України. Незалежні держави, колишні союзні республіки, їх «молоді та недосвідчені» керівники лише вчаться приймати самостійні політичні та економічні рішення в національних інтересах. Причому **це відбувається в умовах перехідного історичного періоду, коли, з одного боку, відмирають старі суспільні відносини, а з другого — тільки зароджуються нові, незвідані. Та й сам процес усвідомлення, що становлять собою «національні інтереси», лише розпочинається.**

Одним із стратегічних напрямів реалізації державної політики ринкової трансформації економіки України, поряд з формуванням її цілісності, підсиленням соціальної спрямованості, є досягнення її відкритості, інтеграція у світовий економічний простір. В цьому плані Україні слід постійно шукати неосвоєні або неповністю освоєні ніші в системі міжнародного розподілу праці, спеціалізації й кооперування, враховуючи власні національні інтереси й можливості.

Серед завдань цього стратегічного напряму постає завдання формування нового економічного простору між країнами СНД, пошуку адекватного правового механізму його забезпечення. **Специфіка, особлива складність та перспективність даної проблеми обумовлюють необхідність розробки сучасної наукової стратегії її розв'язання, тим більше, що цю проблему нерідко подають як необхідність прискореної реінтеграції незалежних держав на геополітичному просторі колишнього Союзу РСР, формування єдиних економічного і правового просторів в межах СНД тощо.**

Пропоноване формування єдиного економічного простору країн СНД, єдиного для них правового поля, мало того, навіть відтворення колишнього СРСР — питання, що їх досить часто останнім часом у тій чи іншій формі обговорюють в політичних колах України на державному рівні й висвітлюють засоби масової інформації, — питання не такі умоглядні, щоб не бути реальною проблемою, розв'язання якої безпосередньо зачіпає інтереси Української держави й суспільства в цілому. Її реальність — на стику взаємодії двох тенденцій розвитку колишніх союзних республік, тепер незалежних держав, — відцентрової та доцентрової. Відцентрова, грунтовна тенденція, що зародилася ще в надрах колишнього Союзу РСР, набирає силу, відбиває глибинні потреби республік у своєму власному самостійному економічному функціонуванні й розвитку, незалежній державності.

Доцентрова, — що виникає сьогодні, — це тенденція до реінтеграції, яка формується паралельно з відцентровою, головним чином відбиває тою чи іншою мірою потребу молодих незалежних держав у виживанні, викликану труднощами перехідного періоду, неминучими на етапі становлення суверенності. Втраченими ілюзіями, необгрунтованими сподіваннями швидкої трансформації радянського суспільного устрою та інтеграції в світове господарство. І справді, такі тенденції є реальними. Реальними є й процеси їх відбиття в суспільній, зокрема політичній свідомості. Все залежить від глибини відображення суті цих тенденцій. Адже є істотна відмінність у таких, наприклад, формулюваннях проблеми: єдиний або загальний новий економічний простір?; реінтеграція чи нова організація економічного простору?; на території СНД або між країнами СНД?; уніфікація чи зближення, гармонізація законодавства країн СНД? І, природно, від коректності постановки завдань залежатимуть і шляхи, і результати рішень. Тому, на нашу думку, **інтеграційна стратегія України повинна розглядатися як складовий компонент державної політики ринкової трансформації економіки і, більше того, забезпечення її національної безпеки.**

Перш за все хотілося б звернути увагу на особливість, специфіку проблеми формування нового економічного простору й правового поля між країнами СНД. У так званій стандартній світовій практиці інтеграції такі процеси відбувались еволюційно, більш-менш по висхідній лінії — від простих національних форм до більш складних, від накопичення економічних передумов до поступового пошуку й знаходження адекватних політично-правових форм. А от незалежні держави, колишні союзні республіки, очікує якісно інший, складніший шлях. Це особливо важливо підкреслити, бо прибічники прискореної реінтеграції, створення різноманітних союзів на геополітичному просторі колишнього СРСР часто посилаються на приклад економічної інтеграції Європи. Але вони забувають, що зазначені інтеграційні процеси здійснювались еволюційним, тобто поступовим, природним і розтягнутим у часі шляхом, без будь-якого ураження державного суверенітету держав — учасниць цього процесу. Додержувалися принципу: перш ніж інтегруватись у будь-що, необхідно бути або стати чимось самостійним.

Тож колишнім союзним республікам доведеться пройти історичний етап від єдиного народногосподарського комплексу, єдиної виробничотехнологічної структури й фактично єдиної правової системи колишнього СРСР до створення власної міцної самостійної національної економіки та адекватної ефективної національної правової системи. І в цьому розумінні не можна не погодитися з першими керівниками нашої держави, «... що інтеграція в світову економіку слаборозвинутої країни лише закріплює відсталість — бідність веде до злиднів. Інтегрується сильний, слабкий іде в найми». (Мороз О. О. Голос України. — 1995. — 23 серпня). «Ніякі союзи нам не допоможуть, якщо ми не навчимося власними силами забезпечувати добробут нації». (Кучма Л. Д. Голос України. — 1995. — 28 серпня).

Названа проблема безпосередньо взаємопов'язана і, більше того, випливає з складнішого контексту проблем гарантій державного суверенітету, забезпечення національної безпеки України, насамперед її економічної безпеки.

Як нейтралізувати загрози безпеці

Існування України як незалежної держави, її самозабезпечення й прогресивний розвиток, в тому числі й ефективна участь у міжнародному поділі праці, неможливі без постійного наукового опрацювання та здійснення державної політики захисту національних інтересів. Про усвідомлення важливості цього свідчить факт прийняття в першому читанні Верховною Радою України в травні 1995 року (на жаль, лише на четвертому році політичної незалежності) Концепції (основ політики) національної безпеки України. Виходячи з цієї Концепції, під економічною безпекою можна розуміти такий стан національної економіки та фінансової системи, який гарантує від внутрішніх і зовнішніх загроз стабільний економічний розвиток суспільства, матеріальний добробут народу України, соціальну захищеність окремих категорій її громадян, неспроможних власною особистою працею забезпечити необхідні умови свого життя. Йдеться про здатність держа-

(Закінчення на 6-й стор.).

Політика — це мистецтво можливого

До питання економічної інтеграції

(Початок на 5-й стор.).

ви нейтралізувати, насамперед своїми власними силами, наявними ресурсами, загрози — внутрішні (наприклад, структурні диспропорції, монополізм, неефективність управління тощо) й зовнішні (ресурси та технологічна залежність, економічна блокада, інтеграція тощо).

Економічна безпека України — це в певному розумінні проблема розумної організації і управління її народним господарством у широкому значенні слова, що має функціонувати на принципах економічної самостійності й розвиватися в межах державних кордонів. Інакше розмови про національну економіку та національну безпеку безпідні. Якщо українська економіка розвиватиметься як певний фрагмент інших соціально-економічних систем, тих або інших інтеграційних одиниць без належного врахування природних національних інтересів і можливостей, треба однозначно визнати фактичну відсутність реальних кордонів і реальної держави. Так, власне, й було в колишньому Радянському Союзі. Економічний, політичний, правовий, екологічний, воєнний та інший розвиток України здійснювався як розвиток складної системи. З точки зору Радянського Союзу це, можливо, й було виправданим, але з погляду України, — не завжди, бо багато з її історичних особливостей, ресурсні, виробничі та інші можливості приносилися в жертву іншим інтересам. Не кажучи вже про те, що суверенітет України в складі Союзу, про що свого часу говорилося немало, був практично фіктивним. Те саме можна сказати про всі колишні республіки.

Реальна незалежна державність України — це насамперед її економічна самостійність. А це означає створення своєї національної **самостійної економічної системи на власних природно-кліматичних, ресурсній та геоекономічній основах і трудовому потенціалі. Йдеться про економічну систему, зорієнтовану, перш за все, на внутрішні можливості (ресурси) й спрямовану на задоволення національних потреб і інтересів, забезпечення національної безпеки народу України.** Це — найважливіша передумова існування України як повної величини, оптимальна форма самовиживання її народу.

Тільки знаючи повною мірою власний національний економічний потенціал, власні економічні потреби й інтереси, власні внутрішні можливості та резерви, можна й необхідно розробляти власну реальну зовнішньоекономічну й зовнішньополітичну доктрини, стратегічні й тактичні кроки з реалізації державного суверенітету, входження в світовий економічний та інший простір, до того або іншого міжнародного об'єднання.

Більш усвідомленою стає необхідність розробки та прийняття на державному рівні доктрини зовнішньоекономічної діяльності України, основою якої мають бути знання реальних потреб в імпорті продукції та експортні можливості України, національних економічних інтересів, параметрів забезпечення економічної безпеки країни. Складовою частиною зовнішньоекономічної доктрини України мають стати концепція зовнішньоекономічної інтеграції України, в тому числі й національна концепція нового економічного та правового простору поміж країнами СНД. Розробка даної доктрини, та й складових концепцій, має спиратися на конструктивно-критичний аналіз світового інтеграційного досвіду і відбивати головним чином основні й особливі умови та ознаки, притаманні Україні як незалежній європейській державі, самостійній величині світового геополітичного простору.

Суб'єкти СНД, як й інші країни світового співтовариства, слід розглядати як геополітичні зони потенційних зовнішніх національних економічних інтересів України. Стратегія забезпечення економічної безпеки України має виходити не з принципу господарсько-економічної ізоляції країни, а з принципу рівномірного, збалансованого розвитку рівноправних взаємовигідних економічних зв'язків з різними країнами світу, враховуючи конкретно-історичні умови. При цьому всяка зовнішня допомога має виключати односторонню (за будь-якими параметрами) залежність України від інших країн.

Одночасно **Українська держава має проводити протекціоністську політику підтримки власних виробників, виходячи з національних інтересів країни.**

Поступове і послідовне «відкриття» економічної системи України слід проводити, забезпечуючи координацію та взаємодію механізмів регулювання зовнішньоекономічних і внутрігосподарських відносин із збереженням національних інтересів економічної безпеки країни. Базою та критерієм оцінки процесів лібералізації зовнішньоекономічної діяльності України (встановлення рівноправних взаємовигідних валютних й інших відносин із зарубіжними партнерами, ствердження принципів відкритої економіки, поступової інтеграції України у світовий економічний простір, у тому числі й економічний простір, що утворюється між країнами СНД), має бути національний ринок, як органічне поєднання ринків капіталу, робочої сили, товарів тощо, який формується й функціонує.

Через взаємодію — до інтеграції

Реальним фактом сьогодення є перехід країн СНД від неконструктивної конфронтації в перші роки суверенного функціонування до усвідомлення необхідності конструктивного пошуку шляхів і форм взаємовигідного, рівноправного співробітництва. Це може розціднюватися як позитивна тенденція, яку слід враховувати та заохочувати у практиці міждержавних відносин України.

На жаль, процес формування сучасного міжнародного економічного простору між країнами СНД здійснюється головним чином емпіричним шляхом, не спираючись на офіційно загальновизнану концепцію. Тим самим визначальним моментом в цьому процесі виступив суб'єктивний фактор: досвід, знання, менталітет політичних лідерів цих держав. Це потребує спеціального вивчення для прогностичних оцінок.

Сучасні межі самостійного економічного функціонування та розвитку незалежних держав і початок їх руху до якісно нової міждержавної інтеграції значною мірою поки що обумовлені успадкованою від Радянського Союзу їх реальною економічно-технологічною взаємозалежністю, яку маємо сьогодні врахувати як самостійну величину в національних концепціях реформування української економіки і забезпечення економічної безпеки нашої держави. Але визнаючи існування у колишньому Союзі РСР єдиного економічного простору, традиційно іменованого як єдиний народногосподарський комплекс, і фактично єдиної правової системи, слід констатувати, що цей простір, а отже, відповідні йому реальні продуктивні сили формувалися не за ринковими критеріями, а на адміністративно-політичних засадах функціонування. Тому некоректні, широко використовувані в політичному обігу, тези, зокрема про реанімацію начебто необмірковано обірваних традиційних господарськоекономічних зв'язків України з іншими незалежними державами — колишніми союзними республіками, про економічну реінтеграцію традиційних господарських зв'язків на просторах колишнього СРСР, про відновлення замкнутого виробничого циклу.

За умови становлення й укріплення незалежної державності країн СНД, початкового етапу їх ринкової трансформації, формування цілісності їхніх самостійних економічних систем, демократизації політичних інститутів більш коректно говорити не про єдиний економічний простір та уніфіковане цивільне законодавство СНД (це випередження за часом), а про хід можливого формування якісно нового спільного економічного простору між країнами СНД — колишніми союзними республіками, їх спільного ринку і гармонізації законодавства, яке розвивається, на договірних, рівноправних, взаємовигідних засадах для сторін, що домовляються. Новий економічний і правовий простір між країнами СНД має первісно формуватися на тих же принципах і засадах, що й світовий економічний і правовий простір, але з урахуванням тих історичних та інших особливостей, які об'єктивно, незалежно від Союзу РСР, що існував раніше, реально склалися у відносинах між ними.

Формування економічного простору між країнами СНД і гармонізація їх законодавства слід розглядати не як одноразовий акт, а як поетапний, еволюційний договірний процес, заснований на двосторонніх та багатосторонніх міждержавних відносинах різної організаційно-правової форми. Договірний процес між країнами і групами країн СНД має сприяти поступовому закріпленню таких форм співробітництва і взаємодії, які, з одного боку, відбивали б загальні та докорінні потреби й інтереси сторін, які домовляються, а з іншого — повною мірою враховували особливості їх історичного, економічного, політичного, культурного характеру, народні традиції. Через взаємодію — до інтеграції.

Перспективними напрямками у розвитку правового регулювання міждержавних економічних відносин країн СНД можна вважати: 1) подальше формування правових систем країн СНД, їхнього внутрішнього законодавства, яке забезпечує ринкову трансформацію економік і засноване на приватно-правових принципах регулювання господарських відносин, його систематизацію та кодифікацію; 2) удосконалення міжнародного приватного права країн СНД, насамперед, законодавства, яке регулює зовнішньоекономічну діяльність; 3) розширення практики укладання між країнами СНД багатосторонніх конвенцій, які могли б стати базою для подальшої розробки гармонізованого законодавства, що може використовуватися окремими країнами як органічна частина національного законодавства. Волюнтаристські спроби прискорити договірний процес, спрямований на створення нової форми інтеграції, для якої ще немає відповідних політичних, економічних, правових, організаційних, психологічних й інших умов, призведуть лише до підсилення міжнародної протидії. Економічні процеси, як відомо, мають свою об'єктивну логіку розвитку, яка залежить не лише від політичної волі.

Треба знати, куди вступати

Об'єктивною реальністю наших днів слід вважати різний ступінь потреби, інтересу та згоди країн СНД до участі в сучасному інтеграційному процесі між ними, що зумовлює різні підходи керівників держав до форм і методів зближування господарських та правових механізмів, шляхів і темпів формування їхнього спільного ринку. До основних об'єктивних факторів, які зумовлюють позиції держав СНД щодо інтеграції відносин між ними, можна віднести: відмінності у суспільно-політичному устрої і структурі економіки СНД, відмінності у рівнях готовності щодо проведення демократичних економічних і політичних реформ усередині окремих держав; відмінності у зовнішньополітичних і зовнішньоекономічних орієнтирах; прагнення до самостійного зближення з розвинутими країнами для подолання поточних труднощів і прискорення економічного розвитку, усталення свого суверенітету, а у ряді випадків і для зміцнення позицій владних структур; розбіжності у рівнях розвитку — соціально-економічного, культурного, науково-технічного, технологічного тощо; нерівність у забезпеченні природними ресурсами і кваліфікованим трудовим потенціалом; особливості господарчих укладів і структури виробництва; відмінності у підходах розвинутих держав до відносин з окремими країнами СНД тощо.

В ході розроблення зовнішньоекономічної інтеграції України слід враховувати, що основною реальною умовою входження України у світогосподарські структури є результативне демократичне реформування лише своєї національної економіки і політичної системи. А для формування нової інтеграції між країнами СНД необхідним є рівнозначний (у відомих порівняльних параметрах) розвиток економічних і політичних систем всіх незалежних держав, які інтегруються.

Українсько-російські відносини в інтеграційній стратегії України з країнами СНД мають розглядатися незалежно від суб'єктивного чинника як такі, що мають пріоритетне значення і що об'єктивно обумовлено історично.

При цьому в тактичному плані слід врахувати, як мінімум, що, по-перше, Росія, ставши правонаступницею Радянського Союзу, успадкувала стереотипи міжнародних відносин, які склалися за умови радянського тоталітарно-унітарного державного управління, і на позбавлення від них потрібен час. І, по-друге, з точки зору своєї цілісності Росія, як жодна інша з колишніх союзних республік, перебуває ще у стані перманентної латентної дезінтеграції.

І останнє, оскільки вся повнота влади в Україні належить народу, який є її єдиним джерелом, питання гарантій існування суверенної України, збереження цілісності й непорушності її меж, тобто зокрема питання приєднання до будь-яких міжнародних союзів, об'єднання з іншими незалежними державами в будь-які союзи тощо, має вирішувати лише народ України, що проголосив її незалежність.

Володимир СЕЛІВАНОВ,
доктор юридичних наук,
академік Української Академії політичних наук.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку проаналізувала виконання Закону України «Про дорожній рух» підприємствами і організаціями Міністерства освіти України. У засіданні взяли участь працівники Кабінету Міністрів, Державтоінспекції, Міністерства освіти, деяких місцевих Рад народних депутатів.

Відзначено, що центральний апарат Міністерства освіти повільно перебудовує свою діяльність щодо виконання вимог цього закону. Зокрема, не виконуються статті стосовно розробки та здійснення заходів для забезпечення безпеки дорожнього руху, проведення у трудових колективах профілактичної роботи з дотримання вимог законодавства про дорожній рух. До цього часу не встановлено контакту з працівниками Державтоінспекції щодо розробки та здійснення навчальних програм у середніх школах, середньо-технічних та вищих навчальних закладах. Органи освіти не забезпечують вивчення правил дорожнього руху в дошкільних установах та навчальних закладах усіх рівнів, не існує підготовки відповідних викладачів.

Пасивне ставлення керівних працівників міністерства до виконання вимог закону не сприяє поліпшенню становища з дитячим дорожньо-транспортним травматизмом. Тільки за 9 місяців цього року на автодорогах України відбулося за участю дітей понад 5 тисяч автопригод, внаслідок яких загинуло 436 дітей та 5041 — травмовано. У дорожньо-транспортних пригодах щороку гине до 600 дітей.

Багато виявлено недоліків у підготовці водіїв транспортних засобів у спеціальних навчальних закладах Міносвіти України. Погіршилась їх навчальна база. Минулого року майже 40 відсотків слухачів не витримали іспитів в органах Державтоінспекції.

На думку депутатів, зазначені недоліки обумовлені браком планового підходу до виконання у Міністерстві освіти Закону України «Про дорожній рух», недостатньої вимогливості до керівних працівників управлінь і відділів за стан та наслідки роботи щодо запобігання дитячого дорожньо-транспортного травматизму, а також тим, що як у міністерстві, так і на місцях не має співробітників, які виконували б функції з організації навчального процесу згідно з вимогами Закону «Про дорожній рух».

Недостатньо дбають про виконання вимог закону місцеві органи виконавчої влади.

Комісія визнала за необхідне рекомендувати Міністерству освіти та Міністерству внутрішніх справ протягом трьох місяців критично проаналізувати стан справ щодо виконання Закону «Про дорожній рух». Запропоновано розробити конкретні заходи для усунення зазначених недоліків і розглянути це питання на засіданні колегії Міністерства освіти України.

Міністерству внутрішніх справ рекомендовано вирішити питання щодо закріплення працівників ДАІ за школами та дошкільними закладами з метою надання методичної допомоги педагогічним колективам в організації навчального процесу з цього питання. Разом з Дитячим фондом України організувати та систематично проводити благодійні акції з метою надання допомоги дітям, які постраждали у дорожньо-транспортних пригодах.

Комісія з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку розглянула депутатський запит народних депутатів України В.Шевченка та Р.Безсмертного, проголошений на засіданні Верховної Ради України 19 вересня цього року.

Вивчивши стан справ у підрозділах цивільної авіації, комісія дійшла висновку, що створений на підставі Указу Президента України від 21.12.1994 р. № 790 «Про заходи щодо забезпечення розвитку цивільної авіації України», Державний департамент авіаційного транспорту майже нічого не зробив для виконання цього указу.

Створена система управління авіаційним транспортом не діє. Керівництво об'єднання «Авіалінії України» повністю ігнорує всі розпорядження та накази Державного департаменту авіаційного транспорту. Тому не дивно, що державні підприємства виконують замовлення приватних компаній, майже повністю ліквідовано внутрішні авіарейси між обласними центрами України. Багато скарг надходить від населення країни щодо низького рівня авіатранспортного обслуговування.

Комісія наголосила, що в умовах динамічного розвитку авіаційних перевезень на етапі освоєння ринку потребує негайної перебудови організаційно-господарська структура авіаперевізників, яка сьогодні не в повній мірі спрямована на максимально можливу солідарну прибутковість, конкурентоспроможність на зовнішньому ринку, максимальне забезпечення потреб України у внутрішніх авіаперевезеннях тощо.

Кабінету Міністрів рекомендовано разом з Державним департаментом авіаційного транспорту проаналізувати роботу авіакомпанії «Авіалінії України» у світлі вимог Указу Президента України, положення про Державний департамент авіаційного транспорту України. Визначитися з необхідністю утворення в Україні недержавних авіаційних підрозділів, які здійснюватимуть транспортне обслуговування населення, використовуючи державний авіаційний парк. На думку членів комісії, доцільно розглянути ці питання на засіданні колегії Державного департаменту та розробити конкретні заходи щодо підвищення ефективності системи регулювання діяльності авіаційного транспорту.

Ухвалено звернутися до уряду з проханням щодо прискорення роботи над Концепцією розвитку цивільної авіації України й подати її на затвердження Президії Верховної Ради.

Комісія з питань молоді, спорту і туризму розглянула проект Постанови Верховної Ради про стан виконання чинного законодавства з питань військової сфери та невідкладні заходи щодо вдосконалення цієї роботи. Зауважено, що гостроюю проблемою сьогодення є незадовільний стан підготовки молодих громадян до військової служби й патріотичного виховання української молоді. На думку депутатів, одна з головних причин такого становища — ігнорування відповідальними особами відповідних міністерств і відомств вимог законодавства з оборонних питань. Багато нарікань викликає організація допризовної підготовки в навчальних закладах Міністерства освіти, а в закладах, підпорядкованих Міністерству культури і мистецтв, вона взагалі не проводиться.

Члени комісії визнали за необхідне уникнути відомчого підходу при розробці програм військово-патріотичного виховання молоді. Народні депутати дійшли висновку, що Кабінету Міністрів доцільно розробити єдину державну програму щодо цього, яку має затвердити Верховна Рада України. Зважаючи на велику кількість зловживань в питаннях звільнення призовників від військової служби, необхідно також законодавчо поширити відповідальність фізичних осіб.

Прес-служба Верховної Ради України.

* * *

Тимчасова комісія Верховної Ради України з вивчення ситуації в телерадіоінформаційному просторі України завершила перший етап своєї роботи. Ми забажали мати різноманітну документацію від усіх найбільших організацій, що діють у телерадіоінформаційному просторі України — Національної ради України, національної телекомпанії, національної радіокомпанії, концерну радіомовлення, радіозв'язку і телебачення (РРТ), студії (ТПО) «Укртелефільм», найбільших недержавних телерадіокомпаній.

Тимчасова комісія Верховної Ради України з вивчення ситуації в телерадіоінформаційному просторі України у складі депутатів ВР України В.Алексеєва, С.Аксененка і представника Національної ради з телебачення та радіомовлення В.Кудіна та президента УТС В.Цендровського здійснювала виїзні засідання у Харкові. Відбулися зустрічі як з державною телекомпанією, так і недержавними, з міськими і обласними керівниками, проведено нараду за участю представників засобів масової інформації.

Проведено попередній аналіз одержаних документів і розпочато знайомство з документами безпосередньо в організаціях, пов'язаних з телерадіоефіром України.

Свою роботу комісія планує завершити повномасштабними слуханнями у Верховній Раді України, де найважливішими питаннями будуть — звіт Національної ради України з телебачення і радіомовлення за рік роботи, прийняття програми (концепції) розвитку телерадіоефіру України, вирішення долі ГРТ в Україні.

Сергій АКСЕНЕНКО,
голова Тимчасової комісії ВР України з вивчення ситуації у телерадіоінформаційному просторі України, народний депутат України.

Читацький мікрофон

● *Київ*

Візьміться дружно за наведення порядку!

Мені нестерпно соромно за вас, любі наші обранці! Адже ви нам обіцяли краще життя. Але крім кращих крісел для себе та зайвих ложок для своїх чад щось нічого вами не зроблено. Коли ж ви агітували нас за краще життя, то радили нам помирати стоячи. Ми вже й дочекалися цього — помираємо стоячи, а з нами наші діти. Ми сподівалися, що буде якесь полегшення, а вийшло, що мафія ще сильнішою стала, тепер ніхто її ані ломом, ні молотом не розіб'є. Пропоную: усім депутатам взятися за наведення порядку перш за все на своїх виборчих дільницях, щоб ті, хто в нас пануе, не насміхалися з простого люду. Бо вийшло так, що той, хто колись мав, той і сьогодні живе-поживає — добра наживає. А інші все виглядають кращого життя.

М. ЛІСОВИЙ.

● *Черкаси*

Між вами повинна панувати тільки злагода

Коли ми обирали вас до Верховної Ради, то делегували вам законодавчу владу. Тому ми, виборці, маємо право спитати: чому й досі немає закону про владу? Де основний закон — Конституція держави Україна? Ми ж навіть не знаємо, яку державу будуємо, яким шляхом ідемо! Пора вже вам об'єднатися в одне ціле і припинити фракційну боротьбу. Між вами повинна панувати тільки злагода. Прийміть же, нарешті, й закон про відповідальність керівника за розвал підприємства, а також і про свою відповідальність про загальний стан справ в Україні. Наведіть порядок у пенсійному забезпеченні. Як же це можна було допустити, щоб людина, яка пропрацювала понад сорок років, одержувала однакову пенсію з тим, хто працював усього 2—5 років? Чому ви не видаєте таких законів, щоб швидше відродилася наша Україна?

Юрій КРИЖАНІВСЬКИЙ,
токар.

● *Чернігів*

А чи здатні на більше?

Скажіть, будь ласка, чи можна вірити депутатові, який запевняє свій народ у тому, що він дбатиме за його процвітання, добробут, дотримуватиметься законів України, тут же порушуючи Закон України «Про мови»? Бо усе це він говорить мовою сусідньої держави. Я такому депутатові не вірю. Він каже, що не встиг вивчити мову, а в мене виникає сумнів щодо такого депутата. Бо якщо він не спромігся вивчити мову, то чи здатен він вирішувати більш важливі питання для свого народу?

Віталій БАЖАН,
пенсіонер.

● *Луганськ*

Чому б не повернутися до соціалістичного господарювання?

Шановні депутати! Думаю, що ви зацікавлені в тому, щоб швидше вийти з безладдя, в якому ми всі опинилися. Чому ж тоді ви не подумаєте над введенням соціалістичної форми господарювання? Нехай це буде приватна чи колективна власність, але все повинно бути сплановано! Згадайте соціалістичні п'ятирічки. Це суворий облік усього, що ми маємо. Кожен завод, фабрика, шахта повинні знати, скільки чого, куди і навіщо відправляють. Заборонити всіляке посередництво, залишивши тільки прямі зв'язки. Адже при кожному підприємстві є відділ збуту і вантажно-транспортне управління.

Кожен з вас представляє певну групу людей, які вам повірили. Тож не соромте своїх виборців і самих себе перед усім народом. Ви його кращі представники, то поводьтеся відповідно. Пропоную на непослухів з парламенту накладати штраф — так і Голові Верховної Ради легше буде вести засідання.

Дмитро СКРИПНИК.

● *Суми*

Ведіть мову від округу

Уважно стежу за роботою Верховної Ради і поведінкою депутатів і доходжу висновку, що від депутатів можна почути що завгодно, тільки не те, як створити гарні закони і зробити, щоб вони діяли. А ще краще було б, якби ви частіше бували в своїх виборчих округах і знали, що відбувається на місцях, — легше працювалося б вам. А то виходить, що кожен з вас веде мову від усієї України, а не від свого округу. Сумно стає від того, що ви створили якісь антидержавні групи і більше дбаєте про знищення державності та відновлення імперії. Така позиція насторожує всіх, кому дорога державність, свобода і хто не вважає себе другосортною нацією.

Віктор ГОНЧАРЕВСЬКИЙ.

ЗАДЛЯ КОНСОЛІДАЦІЇ НАЦІЇ

Депутатська група «Державність» разом з учасниками III великого збору Всеукраїнського братства ОУН-УПА прийняла ряд звернень

У заяві на ім'я Президента України, Верховної Ради та Кабінету міністрів ідеться про те, що й досі не відбулося офіційного визнання «національно-визвольної боротьби українського народу 1939—1960 років як боротьби за побудову Української держави, а її учасників — учасниками другої світової війни». Зокрема, вказується, що «учасники цієї боротьби десятиріччями карались по тюрмах і концтаборах, а нині живуть на мізерні пенсії по 1.400—1.500 тисяч карбованців без належного соціального та медичного забезпечення».

Водночас зазначається, що «український народ, який беззастережно підтримував цю боротьбу, вважає членів та вояків УПА борцями за державну незалежність України та віддає їм належну честь і шану».

Заради відновлення історичної справедливості, «в ім'я консолідації української нації, в ім'я утвердження Української самостійної соборної держави» депутатська група «Державність» та учасники III великого збору братства ОУН-УПА вимагають від Президента, Верховної Ради та Кабінету міністрів «визнання національно-визвольної боротьби українського народу» та «надання її учасникам статусу учасників війни».

А в зверненні до українського народу «в краю та поселеннях» говориться про те, що «вкотре під час офіційних святкувань не згадується національно-визвольна боротьба українського народу 1939—1960 років, яка й створила передумови відновлення нашої державності, заклала підвалини державного будівництва».

Підкреслюється, що «лише Україна в особі її владоможців уперто відмовляється від визнання національно-визвольної боротьби і таким чином продовжує протистояння між офіційно визнаними учасниками так званої Вітчизняної війни та учасниками визвольних змагань». У зверненні наголошується, що цивілізовані держави Європи визнали національно-визвольну боротьбу нашого народу «шляхом прийняття всеукраїнського братства ОУН-УПА в ряди Європейського конгресу ветеранів війни, в роботі якого братство бере активну участь».

Зазначається також, що «у разі, коли Президент, Верховна Рада та Кабінет міністрів і далі зволікатимуть з вирішенням цього питання, братство ОУН-УПА проголошує 1996 рік роком боротьби за визнання національно-визвольної боротьби».

Депутатська група «Державність» звернулася із закликом «до всіх патріотичних громадсько-політичних організацій підтримати братство у цій боротьбі та надати йому активну допомогу».

У зверненні до молоді аналізується період визвольних змагань часів громадянської війни, історичні передумови виникнення національної ідеї. Підкреслюється, що «єдиною силою, яка не втрачала надії на остаточну перемогу українського народу, були молоді українці, військовики, які оснували Українську військову організацію, що згодом, після об'єднання молодечих українських організацій, дала початок Організації українських націоналістів під проводом вірного сина України Євгена Коновальця, політика й видатного військовика, який командував найкращою частиною Української армії — корпусом Січові стрільці».

Автори звернення закликають пам'ятати, «що борці за волю — долю Батьківщини першою своєю заповіддю проголосили одушевлений Шевченковим "Заповітом" девіз: «Здобудеш Українську державу — або згинеш у боротьбі за неї».

«Організація українських націоналістів ще півстоліття тому висунула заклик: «Свобода народам і людині!» — єдино правильну засаду нормальних взаємовідносин для всього людства, пам'ятаймо, що цей принцип увійшов у Декларацію прав людини, проголошену Організацією Об'єднаних Націй», — говориться у зверненні.

Депутатська група «Державність» і учасники III великого збору братства ОУН-УПА звертають увагу молоді на те, що лише власною працею і зусиллями можна збудувати щастя у своїй державі. Вони вважають, що українська молодь мусить бути носієм українських національних ідей, ідей Тараса Шевченка, Коновальця, Шухевича.

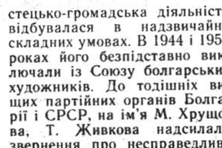
Україні потрібні розумні економічні реформи для того, щоб українець був дбайливим господарем на власній землі, наголошується у зверненні. Водночас його автори закликають взяти під захист хворих, слабосилих, немічних, створити необхідні умови для української жінки-матері, бо від неї залежить фізичне і духовне здоров'я молодого покоління України.

У документі говориться про необхідність турботи про вчителів, які разом з батьками формують характери молодого покоління, змінюють молоді уми й серця добротою, чесністю, сміливістю боротися з усяким лихом в ім'я торжества народу.

Автори звернення вважають неприпустимими міжконфесійні суперечності, а задля цього Україні потрібна одна християнська церква, один всеукраїнський християнський патріархат. «Наше найвище гасло — Бог і Україна! Під цим гаслом доб'ємося перемог і щастя всього народу» — такими словами завершується звернення до української молоді.

УКРАЇНСТВО НА МАТЕРИЗНІ І В СВІТІ

Нинішня ситуація вимагає активізації залучення до культурно-освітнього, економічного, політичного процесу усіх надбань українства, в тому числі й української діаспори (це формуватиме нас як націю з єдиною самосвідомістю, відчуттям цілісної спільноти). Становлення і розвиток української державності робить цей процес закономірним і перспективним. Гадаю, що підтвердженням цих намірів, тенденцій є рішення уряду про розроблення державної програми «Українська діаспора». Більш як 16 мільйонів українців, які проживають за межами України, мають стати одним з багатьох чинників зміцнення нашої державності, силою, використовуючи яку, можна значно розширити український вплив у світовому процесі.

Інакше наша пасивність стане однією з причин поступової соціально-культурної асиміляції українства за кордоном, а отже, зменшаться, по суті, і можливості української політики. Ці небажані тенденції простежуються навіть у тих державах, де українське життя розвинене найсильніше, зокрема в Канаді. Якоюсь мірою це підтверджують дані офіційних переписів щодо мови й церкви — основи духовного життя. Адже якщо на початок 40-х років XX століття кількість українців, що знали українську мову, становила 92%, то на початку 90-х їх залишилося лише 40% (30% вважають її рідною, а тільки кожний десятий користується нею в побуті), половина українців вже не відвідує традиційних (греко-католицьких і православних) церков. У ситуації, коли зменшується кількість природних носіїв мови й духовності за кордоном, коли духовний центр українства нині вже в Україні, потрібно всіляко заохочувати інтегративні процеси України з діаспорою і державами, в яких вона компактно чи дисперсно проживає. Увага до своїх співвітчизників, які проживають за кордоном, була і є пріоритетним завданням для більшості країн. Зокрема тих, які межують з Україною: Польщі, Румунії, Росії, Угорщини, Словаччини та ін. Це давало можливість розвивати мову, культуру, церкву,національну освіту. На території України сьогодні діють школи, де викладають мовами національних меншин. Такій демократичній моделі слугувала насамперед політика українського суспільства, хоча й уражена проявами тоталітаризму. Свої освітні, культурні центри, осередки, товариства має і 233-тисячна болгарська діаспора, що підкреслює, з одного боку, демократизм і прогресивність нашого суспільства, а з другого, що національна самоідентифікація народів є реальним міжнародним явищем.

У БАГАТЬОХ державах до співвітчизників, що проживали за межами батьківщини і творили науку, мистецтво, політику, господарське життя, церкву (при цьому часто жертвували матеріальним й політичним благополуччям, свободою), ставилися як до національних героїв. А в нас їх багато хто й досі сприймає в кращому разі як націоналістів у вульгарному розумінні цього слова, дисидентів, а в гіршому — про них узагалі нічого не знають.

Лише недавно для широкого загалу почала відкриватися завіса перед такими видатними іменами, як художник В. Курилик, педагог Г. Ващенко, вчений-фізик І. Пулюй, просвітитель І. Огієнко та багато інших, чиї таланти розвивалися не на нашій землі. Гідне місце посідає тут М. Паращук, уродженець с. Варваринців, що на Тернопіллі, визначний майстер, учень Родена, про якого болгарин Сава Овчаров сказав: професор Паращук по праву має називатися Архіскульптор. І справді, йому належить багато чудових робіт, які він створював в Україні, Польщі, Німеччині, Австрії, Франції, Болгарії. Найважливіші споруди: Софійський університет, Судова палата, Народний банк, Військова академія, парламент, музичний театр, бібліотека Академії наук, резиденція патріарха в Драгалівському монастирі, в містах Бургасі, Сливені та інших представлені шедеврами мистецтва М. Паращука. Його діяльність мала унікальне значення для Болгарії, України, загальноєвропейської культури, твори мали велику філософську, історичну, естетичну значущість. Вони засвідчували про нього не лише як про Майстра, а й громадянина, патріота української землі, що боляче реагував на події довкола українства. Скульптурні роботи циклу «Рабство», пам'ятник загиблим українцям у концтаборах І світової війни, погруддя композитора С. Людкевича, С. Петлюри, Б. Лепкого, професора М. Арнаудова, що перекладав Т. Шевченка, М. Драгоманова та багато інших, є підтвердженням того. На його творчість позитивно впливали зв'язки з прогресивними представниками української, болгарської, польської, німецької, французької інтелігенції, громадсько-політичними діячами. Здобувши блискучу освіту в Кракові, Варшаві, художній академії в Парижі, навчаючись майстерності у самого Огюста Родена, викладаючи в Інституті мистецтв у Мюнхені, він міг значно більше принести своїм талантом користі і слави Україні і, напевно, таких пам'ятників, залишених на рідній землі, як, скажімо, А. Міцкевичу у Львові, створеного ним разом з А. Попелом, було б більше. Проте українська бездержавність, антигуманна ідеологія не давали можливості вплітати у вінок національної слави імена видатних синів і дочок, бо жили ми нібито на своїй, але й чужій землі. Але й за таких умов з вірою в кращу долю України і її народу, далеко від материзни М. Паращук зробив у мистецтві, громадському житті, політиці те, що давало можливість утверджувати українські впливи, формувати об'єктивне уявлення європейців про наш народ, його історію і перспективу. Він провадив активну культурно-просвітницьку роботу, створив різьб'ярську школу для військовополонених в 1914—1918 роках, був організатором Українського Червоного Хреста, об'єднував українську колонію в Болгарії навколо організацій «Січ», Українське товариство (громада) в Болгарії, співпрацював з дипломатичними українськими місіями в період Української Народної Республіки: А. Левицьким — Президентом УНР в еміграції, митрополитом Борисом в Константинополі, О. Колессою — ректором Українського вільного університету в Празі, Романом Смальстоцьким, Українським науково-дослідним Інститутом в Берліні, організував українсько-болгарське товариство в Софії. Вся його мистецько-громадська діяльність відбувалася в надзвичайно складних умовах. В 1944 і 1957 роках його безпідставно виключали із Союзу болгарських художників. До тодішніх вищих партійних органів Болгарії і СРСР, на ім'я М. Хрущова, Т. Живкова надсилали звернення про несправедливе ставлення до М. Паращука. До Президії ВР СРСР було надіслано прохання про одержання громадянства, щоб хоч якось ближче бути до України. Але, природно, що рівноправного, широкого, відвертого діалогу, тим більше допомоги, не було. Лише сприяння прогресивних діячів Болгарії, їхня громадянська думка часто оберігали його від офіційної наруги. Добрі стосунки були в Паращука з культурно-просвітницькими організаціями національних меншин. Щодо цього важливими були стосунки з представниками російських громад. В архівних матеріалах 1932 року є інформація про характер стосунків між українською і російською еміграціями, намагання внести в них конструктивізм. Проте цьому перешкоджав традиційний антиукраїнізм, який мав доволі тривалу історію, а в 30-х роках розцвітав як на терені соціалістичного Союзу, так і в середовищі російської еміграції. Яка могла бути співпраця з такими структурами, засвідчують документи з Центрального архіву Болгарії (з фонду М. Паращука). Так, протокол від 19.02.1935 р. організації «Сыны Великой России» залишив такі рішення: 1) «впредь наименоваться не русским, украинцем, евреем, грузином, а всем без исключения сынами Великой России»; 2) немедленно выйти из сепаратистских объединений, а также из самых ярых для нашего народа Украинских объединений... быть верными монархии и Земскому Собору; 3) просить духовенство предать анафеме — Троцкого, Сталина, Крупицкого, Паращука, Орлива...; 4) провести решительную борьбу с этими лицами и их организациями и довести до сведения Украинских объединений; 5) вывести из разговора украинский язык и только пользоваться им для рассказа анекдотов, для сцены и для песен, а всех хохлов, не умеющих говорить по-русски, учить их этому великолепному языку.

ТАКИЙ світогляд, світовідчуття відірвані від гуманізму, загальнолюдських цінностей, не могли знайти ані найменшого розуміння в українському громадському житті, бо ставали витоками ксенофобії, необоротної моральної недорозвиненості, штучної етнічної самоізоляції.

За відомим влучним афоризмом С. Репана «Існування нації — це щоденний плебісцит», але не наступ при цьому на гідність, ідентичність іншого етносу, але не прояв духовно-політичного імперіалізму, бо це намагання протидіяти законам природи, скасовувати закони світу. Природно, що це веде до ідеї самодостатності і непогрішності, живить, як на дріжджах, гординю, яка підіймається і тягне до виходу за межі, що визначаються здоровим глуздом і самою специфікою співіснування з іншим. М. Паращук до кінця свого життя (1963 р.) як справжній митець і гуманіст, патріот своєї землі протидіяв цьому злу власною культурологічною позицією, яка уособлювала природність, первинність процесу етногенезу, підтримувала розмаїття багатоетнічного буття як природну розкіш земельних ландшафтів, видів рослин і тварин. Прямі й опосередковані зв'язки з І. Франком чи А. Волошиним, М. Драгомановим чи О. Колессою, О. Архипенком чи О. Шульгіним пов'язували його завжди з усвідомленням створення власної незалежної держави як потреби всіх верств, що не мали нічого спільного ні з абсолютизмом Людовіка XVI («Держава — це я»), ні з усталеним імперським мисленням, яке спрямоване проти етнічної самобутності народів. Бо, як зазначив М. Бердяєв, «є тільки один історичний шлях досягнення вищої вселюдськості, до єдності людства — шлях національної творчості. Денаціоналізація є... чистісінька пустота, небуття».

М. Паращук був один з тих, хто всіляко підтримував особистості, які вважали, що бездержавність, культурна й національна уніфікація означає лише припинення розвитку. З усіх усюд за це до нього тягнулись українські громади. У Софії мені вдалося прочитати документ від 30 травня 1936 р., надісланий М. Паращуку на відзначення смерті С. Петлюри з Румунії від Громадсько-Допомогового Комітету Української еміграції, Філії Українського Товариства Ліги Націй, Союзу Українських Жінок, Українського Ощадно-Позичкового Товариства «Згода»: «... ми не зуміли відвести злочинної руки, зумієм гідно продовжити його діла».

Гуманізм його творчості — це адекватна реакція на біль людей, народів, які його оточували. Близько 1938 року митець творив скульптурний ансамбль — пам'ятник євреям, що загинули у війнах із символічними Мойсеєм і Давидом (пам'ятник знищили фашисти під час II світової війни). Ця сторінка діяльності є достатньо актуальним уроком для нашого часу. Він мусить мати подальший розвиток, і не лише з боку українців, а й з боку євреїв, через їх ставлення до української держави, культури, історії, мови, традицій, особливо тих, хто є громадянином України. Без цього важко уявити гармонізацію субетнічних зв'язків і стосунків. Значення М. Паращука для нас і суспільства в цьому аспекті є особливим. На жаль, його творчість, філософію почали визнавати лише після смерті. 1964 року М. Паращука посмертно нагороджено орденом «Кирил$і Мефодій» І ступеня, налагоджують поволі зв'язки з українськими музеями образотворчого мистецтва в Києві, Львові, історико-етнографічним музеєм у Тернополі і садибою-музеєм у рідних Варваринцях.

1995 року посольство України в Болгарії, Центральний державний архів, Музей «Болгарія і слов'янський світ», Національний історичний музей, Національна художня галерея, Міжнародний фонд «Європейський форум», Союз архітекторів видали чудовий збірник про життя і творчість М. Паращука, організували в жовтні-листопаді творчу виставку, з'являються дослідження і публікації. Є надія, як зазначає посол України в Болгарії О. Воробйов, що М. Паращук нарешті посяде своє гідне місце в історії європейської культури.

А ПОКИ що це справа совісті окремих ентузіастів. На державному рівні ще не відчутно потуг свідомого повернення до національної стихії життя народу, прагнень зреалізувати свою історичну право. Українська культура, історія, наука, мистецтво, хоч би де вони творилися, мають функціонувати як цілісний народний організм для пробудження національної гідності, для відродження природного зв'язку з європейською і світовою культурою, для справжнього процесу державотворення.

Гадаю, що майбутня державна програма «Українська діаспора» має першочергово передбачити створення каталогу видатних синів і дочок українського народу, їхніх досягнень і здобутків, щоб, долучивши цю спадщину до української материзни, відчути сповна велич нашої культури, таланту і розуму.

Дітей багатьох наших співвітчизників (із дипломатичних представництв) навчають нерідною мовою, на основі чужого освітнього стандарту. Навіть там, де проживає значна кількість українців, немає шкіл, культурних центрів. У Болгарії, де силами українського посольства видано болгарською мовою «Історію України» О. Субтельного, виходить суспільно-політичний часопис «Україна», щоб хоч якось створити український інформаційний простір, і це може слугувати прикладом для інших. Допомагають просувати українську справу і представники болгарської інтелігенції — І. Стоянов, К. Дийчев, Л. Терзійська. У Велико Тирново, Благоєвграді в університетах відкриті українські філологічні відділення.

Але для майже 70 тисяч українців не запроваджено вивчення рідної мови у школах. У той же час в Україні 7746 школярів болгарської національності вивчають мову й літературу як предмет, 1589 — факультативно. І тут обрії для співпраці і конструктивної політики неосяжні. А поки що наш співвітчизник віддає дітей у Софії до російської школи, а, зустрічаючи їх, звісно, не може чути від них думок про творчість М. Паращука — видатного сина України, який жив для її краси і слави, бо їхній світогляд формується, як зазначив один з дипломатів, на інших цінностях. Ось що вивчає його син. «Что и где есть наша слава, наша слава, наша слава — русская держава». Зрозуміло, що це не може бути славою для нас. «Синій як небо, як день золотий, з неба і сонця наш прапор ясний» — так звучало слово видатного уродженця Сумщини й емігранта. Олександра Олеся (Кандиби), і це має величезне значення для зростання національно-свідомої молоді. І тоді дух боротьби й сили нової української людини не опиниться в сітях ні москвофільства, ні західнофільства, а творитиме політичне біополе рівності, співпраці і діалогу культур.

Георгій ФІЛІПЧУК,
народний депутат.

Президент і Кабінет міністрів — невдоволені. Парламент дискутує. А народ?..

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не
розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не
приспало,
Як свою дитину?..

Тарас Шевченко.

ЯК І БІЛЬШІСТЬ депутатів Верховної Ради України, протягом останнього тижня жовтня працював у виборчому окрузі. Мій виборчий округ нічим особливим не відрізняється від усіх сільських виборчих округів. Нічим. Ті самі проблеми, які не дають ані спати, ані жити як у Закарпатті, Карпатах та Прикарпатті, так і на Поділлі, Поліссі, Слобожанщині, Донбасі, Півдні та у сонячній Тавриді. Всі сущі в Україні, кому не властиве генетичне зло, хто з діда-прадіда любить землю та роботу на ній, хто покликаний не руйнувати, а творити, впроваджуючи в життя ідею суверенності України, почав зневірюватися у щасливій перспективі. Хто в цьому винен? Це питання не меншої ваги, аніж гамлетівське: «Бути чи не бути».

Після кожної зустрічі з виборцями невпинно бентежать невеселі думки. Від них аж надто незатишно душі. Бо так само незатишно мільйонам громадян України. Як докопатися до істини, щоб зліквідувати причину незатишності в душах людей, бідності в оселях? Доки народ наш нестиме нелегкий хрест випробувань? Чому скрізь — зневіра? Чи справді-таки царину політики та законодавства в нашій державі уподобали ті, хто вельми далекий від такої діяльності, а чи причина у тих паліативних кроках, що їх боязко робить і Кабінет міністрів на чолі з Президентом, і парламент? Власне, подібні запитання можна задавати. Але від цього не зменшується вододіл у суспільстві. Невелика частина громадян продовжує інтенсивно збагачуватися, а інша — котиться у прірву злиднів. І щось не видно того середнього класу людей, який має взяти на свої плечі найважчий тягар товаровиробництва й досягти заможного життя як для себе, так і для невиробничої сфери. **Поки що дуже далеко ми від принципу: «Прибуток понад усе, та честь вище прибутку».** Тому легко впадає у вічі те, що пропоковані реформи не те що пробуксовують, а, думається, уже відкладені до грецьких календ. Якщо у якомусь маленькому підрозділі господарства України й помітні реформістські дії, то вони не що інше, як рух слона у посудній лавці.

Скрізь: по радіо, телебаченню, в періодичній пресі, тільки й чути про допомогу Україні із-за кордону. Вибачте, але й першокласники нині знають відому фразу Остапчика Бендера. А реально, що реально? Це лише на словах Україна адаптовується до світового законодавства, а на ділі доводиться громадянам тугіше затягувати пасок.

ПО-ПЕРШЕ, не діє ні президентська вертикаль, ні парламентська горизонталь. Закони, постанови не працюють передусім не тому, що недосконалі, а тому, що їх бойкотує (?!) Кабінет міністрів. Достатньо лише згадати про межу малозабезпеченості.

Ця проблема виникла не з доброго дива. Нині значна частина населення України (передусім пенсіонери та багатодітні сім'ї) дійшли, як кажуть, до останньої межі, за якою лише злидні. Тому прийняття Верховною Радою постанови про межу малозабезпеченості у 4,8 мільйона карбованців — закономірний і вкрай необхідний як політичний, так і економічний крок. **Кабінету міністрів у даному разі підтримати б парламент, зваживши на пропозиції, звідки почерпнути кошти для виконання постанови.** Але ж, як на думку Кабміну, легше накласти вето на цю постанову, ніж виконувати функціональні обов'язки. Тому в мас-медіа й звучить від імені Кабінету міністрів, що постанова про межу малозабезпеченості — надумана. Ні, панове, далеко не надумана. Для цього достатньо побувати на виборчих округах, послухати людей, відвідати холодні дитячі дошкільні заклади та школи, поспілкуватися з пенсіонерами, які таки туманіють про те, як пережимувати, коли нічим платити за газ, вугілля, дрова, коли, крім хліба та чаю, в їхніх оселях нічого нема.

У моєму виборчому окрузі № 218 (Іванківському Київської області) трохи більше ста населених пунктів. Це села та селища Поліського, Іванківського, колишнього Чорнобильського районів та місто Славутич. Крім усіх бід, які звалилися на людей у зв'язку з глибокою політичною, економічною та соціальною кризою, ще й чорнобильська, яка важким каменем лежить на душах та серцях людей. Достатньо процитувати звернення «Союзу Чорнобиль України» до народних депутатів, щоб іще раз переконатися, що Чорнобиль це не просто катастрофа, це — трагедія, наслідки якої відкрили свою жахливість на десятому році по ній.

ЗАГАЛЬНА захворюваність чорнобильців за дев'ять років виросла більш як удвічі, онкозахворювання — у 12, нервово-психічні — у 7, сердечно-судинні — у 5 разів. За цей період померло 125000 потерпілих унаслідок катастрофи на ЧАЕС.

Державні чорнобильські програми зберегли життєво важливе значення для чорнобильців, хоч і стали малоефективними.

В Україні нині мешкають 3,2 мільйона потерпілих унаслідок аварії на ЧАЕС, у тому числі 95 тисяч дітей, 45 тисяч інвалідів та 33 тисячі учасників ліквідації наслідків катастрофи.

Про те, що згадані програми саме малоефективні, іще раз переконався після зустрічей з виборцями сіл Ораного, Прибірська, Горностайпіля, Розважева, Кухарів, Сидорович, Термахівки та Жміївки Іванківського району та Рагівки, Яблуньки, Вовчкова, Красятич та Пухова Поліського району, з ветеранами війни та праці, а також учителями й робітниками селища Іванків.

Важливо те, що більшість виборців відстоює аж ніяк не корпоративні інтереси. Насамперед їх турбує доля України, майбутнє життя молодого покоління. Тому, ведучи мову про межу малозабезпеченості, про ціну на газ, вугілля тощо, віддавали перевагу вузловому питанню, а саме: чи хоча б блимає тьмяне світло у довгому тунелі виходу України із затяжної кризи. Тих, чия біографія пов'язана з Великою Вітчизняною, післявоєнною відбудовою, не менше нині турбує макроекономіка, бо ж звикли жити на зароблене, бо ж душу й серце вкладали в щасливу перспективу. Вони знають, для чого і для кого впродовж нелегкого життя витягували каштани з вогню. Тому тепер і незатишно їм. Дуже незатишно.

Марія Дементіївна Іванова, яка мешкає нині в Іванкові, також прожила нелегке життя. У своєму листі-зверненні вона пише:

«ДАЙТЕ нам хоч померти своєю смертю, а не від голоду. Я пережила голодомор в Україні у 1932—33 роках. Була учасником бойових дій у Великій Вітчизняній війні. Потрапила в полон. Зазнала на собі жах гестапівських катівень. Згодом політичні репресії у 50-х. Реабілітована. Маю пенсію у 3 мільйони карбованців. Тепер ось раптово осліпла. Чорнобиль мене також не обминув. На лікування треба їздити до Києва. Квиток у два кінці коштує 500 тисяч карбованців. От і лікуйся. Ще й з трьох мільйонів пенсії два мільйони карбованців заплатила за газ, електроенергію та водопостачання, а харчуйся хоч божим духом. Як жити далі? Що мені робити, бідній та сліпій?»

Гірко й сумно усвідомлювати реальну дійсність, але таких людей похилого віку, як Марія Дементіївна, багато не лише в моєму виборчому окрузі. Їх трагічна старість не випадковість. Тому хто в першу чергу, як не Президент, Кабінет міністрів та парламент, мають про них подбати. Не випадково у світі визнано, що висока духовна культура й інтелігентність суспільства адекватна ставленню останнього до людей похилого віку та дітей. Ми ж хочемо увійти у світове співтовариство. Отже, високими принципами й нормами його аж ніяк не повинні нехтувати. Але, на жаль, робимо це. Робимо беззастережно й байдуже.

Є у Поліському районі вісімнадцять селищ і сіл, які (після аварії на ЧАЕС) належать до зони безумовного (обов'язкового) відселення, але минає десятий рік після катастрофи, а ще близько півтори тисячі сімей живуть на вкрай забрудненій радіонуклідами території. Яке то життя, відомо лише їм та Богові. Тривога, холод, страх, сум — усе це невилазно сидить у їхніх оселях. Так, є закони, які захищають інтереси потерпілих від атомної біди людей, є постанови. Все то на папері.

Ще півтора року тому в селі Пухів Поліського району мешкало понад сорок сімей. Нині тут мешкає вісім старенських бабусь, а саме: М.Р.Юрченко, А.І.Ходаківська, М.В.Ткач, Г.П.Власенко, Н.Д.Мушенок, В.Т.Посмітня, Т.М.Отрощенко та Н.Л.Клячбонда. Власне, слово «мешкають» навряд чи відображає суть. Точніше сказати, бідують. Магазина в селі нема, води — нема, електроенергії — нема. Є лише все те ж саме: тривога, холод, страх, сум.

Хоча давно вже цих згорьованих жіночок планувалося відселити в село Сомкова-Долина Київської області. Але у Київській обласній Раді народних депутатів хтось-таки віртуозно встромляє палиці в колесо відселення. Допоки?!

Села Рагівка та Яблуньки Поліського району належать до четвертої зони у зв'язку з аварією на ЧАЕС. До четвертої — підкреслюю. Тут живуть люди. Працюють. Вирощують сільськогосподарську продукцію. Неподалік від сіл — ліс. Туди ходити — зась. Ліс — це вже зона безумовного (обов'язкового) відселення. Але люди ходять. Поки що необхідно ходити, бо ж газифікація осель ще повністю незакінчена та й ціна за газ «кусається».

Мешканці Рагівки та Яблуньки давно порушують питання про переведення сіл з четвертої зони до третьої, а також вимагають комплексного обстеження територій на забрудненість радіонуклідами. Але важкий камінь байдужості владних структур поки що зсунути, принаймні, з місця не вдається. Навколо ж Рагівки та Яблуньки всі села належать до другої зони, а мешканців звідти відселено. Це і Бобер, і Юзепівка, і Шевченкове, продовжується відселення мешканців селища Поліське.

Як у Поліському, так і в Іванківському районах Київської області давно настав час докорінного обстеження мешканців з приводу забруднення радіонуклідами. Це важливо і для того, щоб розробляти відповідні заходи й реалізовувати їх, аби захистити життя та здоров'я людей, а також сприяти нормальному політико-психологічному клімату, який нині не те що не нормальний, а вкрай напружений. Куди не кинь — скрізь клин. І особливо турбує людей те, що буквально рік у рік зменшується кількість лікарів, яких саме тепер край необхідно мати в достатній кількості. Згідно з відповідним законодавством потерпілі від наслідків аварії на ЧАЕС мають право на безплатні ліки. Та право є. А от ліків не знайти вдень з вогнем. Це і є ахіллесовою п'ятою для всіх, хто тут мешкає. А якщо до цього додати ще й те, що про чисті продукти хіба що можна помріяти. Усі люди, що мешкають на самісінькій призьбі ЧАЕС, харчуються з власних підсобних господарств. Повторюю, що минає десятий рік після Чорнобильської катастрофи, а накинути вуздечку на атомного джина, який вирвався з пляшки реактора, так і не вдалося. Бо це має бути не одночасний акт, як декому ввижалося ще у квітні 1986 року, а глибоко продуманий стратегічний шлях на майбутнє. Викривлена ідея десятилітньої давності про те, що розбурханий реактор можна закидати шапками, зрештою має минутися, а натомість як до атомної енергетики, так і до Чорнобильської катастрофи має бути принципово новий підхід і вектор концентрації зусиль.

ПРОТЕ, як свідчить практика, підхід до розв'язання чорнобильських проблем поки що залишається, м'яко кажучи, любительським.

По-іншому й не скажеш, читаючи листа до Верховної Ради України директора Красятицької середньої школи Н.Ф.Оліфіренко та завідувачки місцевого дитячого садка М.І.Кульчицької стосовно надання допомоги з приводу повноцінного та ефективного обстеження дітей.

Давно у світі стала крилатою фраза про те, що світ не вартує сліз однієї дитини. Скільки ж тих сліз пролито за дев'ять з половиною років чорнобильськими дітьми?!

Повертаючись до зустрічей з виборцями протягом останнього тижня жовтня, роблю висновок, що серед стоса різних проблем, які насідають звідусіль на людей, ті, які стосуються безпосередньо Президента, Кабінету міністрів та парламенту, є вузловими. Недарма у народі кажуть: камінням кидають лише в плодоносне дерево. А каміння, яке кидають виборці в бік парламенту, особливо багато.

— Нам соромно й безпорадно від того, — казали під час зустрічі вчителі Іванківської середньої школи № 1, — що Президент та Кабінет міністрів незмінно перебувають у позі невдоволення й байдужості до всього, що робиться в суспільстві, а парламент займається нікому не потрібною балаканиною. Тим часом, як народ дійшов до того стану життя, коли йому не те що не до серця, а остогидли політичні ігри у найвищих ешелонах влади, коли зневіра по вінця наповнює щоденне життя. Тому-то й заявляли мені ветерани війни та праці селища Іванків, що не вірять ні виборам, ні референдумам, нікому, бо кожний день, то — тривога за шматок хліба, за тепло в оселі, за склянку води, не кажучи вже про освітлення.

Як і більшість моїх виборців, глибоко переконаний, що Президент, Кабінет міністрів та парламент мають бути тією інтегруючою силою нашого суспільства, яка покликана вивести державу із затяжної економічної, політичної та соціальної кризи, сконсолідувати український народ на ідеї суверенності та незалежності й рішуче та наполегливо діяти на терені реформ. Альтернативи цьому нема. Настав час припинити гетьманські чвари за булаву, а озирнутися довкола. Не працюють заводи й фабрики, шахти, заростають бур'янами поля. Де, скажіть, можна не працювати й добре жити?

Усі ми, від рядового працівника до міністра, знаємо, що багата земля України, працелюбні її люди. Так в чім же справа, панове? Ніхто нам, окрім нас самих, не допоможе підвестися раз і назавжди з колін. Ніхто.

Іван КІРІМОВ,
народний депутат України.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до таких законодавчих актів України:

І. У Законі України «Про надзвичайний стан» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №37, ст.538) статтю 24 доповнити новою частиною другою такого змісту:

«З метою ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф у мирний час може проводитися цільова мобілізація, обсяги і термін проведення якої визначаються Президентом України».

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою.

ІІ. У Законі України «Про оборону України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №9, ст.106; 1993 р., №44, ст.420):

1. Абзац шостий частини другої статті 5 після слів «плани їх дислокації та розташування» доповнити словами «мобілізаційний план України на особливий період, Положення про мобілізаційну підготовку Збройних Сил України, інших військових формувань, створених відповідно до законодавства України, та про порядок проведення мобілізації».

2. У статті 7:

абзац четвертий викласти у такій редакції:

«визначає джерела і порядок фінансування заходів щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також створення і збереження мобілізаційного резерву матеріальних ресурсів»;

у абзаці п'ятому слова «воєнного стану» замінити словами «особливого періоду».

3. Частину другу статті 8 після абзацу дванадцятого доповнити абзацами **тринадцятим, чотирнадцятим, п'ятнадцятим** і **шістнадцятим такого змісту:**

«розробляє і подає Кабінету Міністрів України проект мобілізаційного плану Збройних Сил України та інших військових формувань;

організовує розробку схем мобілізаційного розгортання Збройних Сил України та інших військових формувань, а також спеціальних галузевих і територіальних формувань;

планує та організовує накопичення озброєння і військової техніки в непорушному запасі, інших матеріальних ресурсів — у мобілізаційному резерві Збройних Сил України, а також мобілізацію та демобілізацію;

здійснює функції щодо координації, планування, методологічного і методичного забезпечення мобілізаційної підготовки у Збройних Силах України та інших військових формуваннях».

У зв'язку з цим абзаци тринадцятий, чотирнадцятий, п'ятнадцятий, шістнадцятий, сімнадцятий вважати відповідно абзацами сімнадцятим, вісімнадцятим, дев'ятнадцятим, двадцятим та двадцять першим.

ІІІ. У Законі України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 27, ст.385; 1993 р., №49, ст.457):

1. Статтю 39 доповнити частиною другою такого змісту:

«З метою ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф у мирний час може проводитися цільова мобілізація, обсяги і термін проведення якої визначаються Президентом України».

2. Пункт 1 статті 42 після абзацу сьомого доповнити новим абзацом восьмим такого змісту:

«мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності галузей народного господарства, регіонів, підприємств, установ і організацій».

У зв'язку з цим абзац восьмий вважати абзацом дев'ятим.

Президент України
Л. КУЧМА.
м.Київ, 17 жовтня 1995 року.

Постанова Верховної Ради України

Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

Верховна Рада України постановляє:

Ввести в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» з дня його опублікування.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.
м.Київ, 17 жовтня 1995 року.

Іван САЛІЙ: Моя головна політика, як і раніше, — конкретна справа

ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ САЛІЙ — людина відома в Україні. Перипетії його долі могли б стати основою коли не документальної повісті про те, як жити і не зламатися, то дослідження про становлення нашого суспільства, безумовно. Бувало, що його славословили надмірно (охочих завжди вистачає), коли був на гребені, а потім декотрі з них і звинувачували у скоєних і нескоєних гріхах, коли фортуна чи можновладці відверталися від нього. А він у всіх ситуаціях залишався самим собою. Хоча декотрі вважали, що він в такий спосіб створює собі імідж: казати правду завжди.

Після досить тривалої роботи в громадському об'єднанні «Вибір» Іван Миколайович прийняв пропозицію Леоніда Кучми — очолити контрольну службу при Президентові України.

І як йому ведеться на державній службі? Про це — розмова з Іваном САЛІЄМ.

— Іване Миколайовичу, контрольна служба — це часом не окремий слідчий апарат з додатковими повноваженнями, такий собі караючий меч?

— Типова помилка. І я розумію її походження: у нас немає розуміння контролю як функції організаторської. А втім, контроль — складова частина управління. Бо яка користь від того, що недолік зафіксовано, коли не з'ясовано, чому те чи інше розпорядження не виконано: терміни нереальні, завдання нерозв'язане чи виконавцю воно не під силу?

Тут для мене наріжним є бачення Президента: указ сам по собі не може діяти, якщо не налагоджувати цю дію. Тому глава держави істотно розширив повноваження контрольної служби. Тож для нас нині головне — правильно й ефективно їх застосовувати.

Наша служба перш за все забезпечує виконання указів Президента, і насамперед економічного характеру. Інколи вони такі, що доводиться встановлювати авторство: кому належала ідея чи підготовка проекту того чи іншого розпорядження. Особливо ж авторів тих документів, які «не працюють». Буває, з'ясовується, що указ чи розпорядження і не могли спрацювати, бо в основу закладено інтереси далеко не державні. Під час перевірки таких фактів, буває, наражаємося на неабиякий опір «середовища». Але ж хіба не воно покликане дбати про позитивний імідж Президента та його адміністрації? І чи не найкращий імідж тоді, коли укази виходять бездоганні і які бездоганно виконують?

І хоча складно це робити, але контрольна служба мусить сприяти тому, щоб Президент мав правдиву інформацію про дієвість своїх указів і розпоряджень...

— У вас є що контролювати?

— Так, крім указів, Президент під час робочих поїздок дає доручення, які потім переростають у розпорядження, сам опрацьовує велику кількість звернень трудових колективів, керівників підприємств, державних та громадських діячів, виконання яких теж слід контролювати. Крім того, доручення глави Адміністрації Президента теж обов'язково мають бути виконані.

— За час вашої роботи були, скажімо, доручення чи розпорядження, виконання яких нереальне. І як ви, розуміючи це, вчинили?

— Всі укази й розпорядження Президента України, звичайно ж, нагальні, і виконавці зобов'язані їх реалізувати. Але нерідко з'ясовується, що для окремих урядовців ставити завдання, бути генератором рішень — стиль роботи, навіть спосіб життя. Дехто забуває, що у виконавчій структурі саме організаторська робота — мірило професіоналізму. А в нас багато хто полюбляє працювати в режимі наукових радників і тільки й робить, що збирає статистику та факти. Замість того, щоб привести механізм у дію.

Скажімо, вкрай важливе було Розпорядження Президента України «По невідкладні заходи щодо розвитку агропромислового комплексу». Сільськогосподарський рік закінчується, а в повному обсязі розпорядження не виконане й досі. І хоча уряд розглянув його виконання, а шановний віцепрем'єр П.Саблук доповів з усіх позицій: тут ще не знайдено рішення, там не зовсім відомо, хто зробить, а для цього ще не час, і взагалі в державі бракує коштів, але замість обіцяної закупівлі 10 млн. тонн зерна держконтракт виконано лише наполовину. А коли немає зерна, то гальмується дія й інших положень цього розпорядження.

Члени уряду, урядовці рапортують Президентові і Прем'єру: ми все зробили б, але ж бракує коштів. А навіщо тоді виконавці? Я переконався: об'єктивних підстав для невиконання бюджету немає.

Або, приміром, Розпорядження Президента «Про заходи щодо розв'язання кризи платежів і підтримки вітчизняних виробників». Це вкрай потрібне рішення було прийняте, а от з виконанням... Довелося доповісти Президентові, що його не виконують через бездіяльність і формалізм.

— Ви вже, очевидно, встигли розібратися з проблемами служби. Якого висновку дійшли, збагнувши механізм її дії?

— Насамперед з подивом відзначив, що досить часто Президент, його Адміністрація разом з Кабінетом міністрів виступають як своєрідний законодавчий орган: значна частина указів Президента має правовий, нормативний характер. І не від доброго життя, а від неврегульованості, відсутності оптимальних, ефективних рішень.

Я переконався, що нагальні рішення прийнято, визначено стратегію, створено умови для глибокого опрацювання проблем з урядом та Верховною Радою: ось де поле для змагань у мудрості тактичних рішень та механізмів регулювання!

— В одному з інтерв'ю ви сказали, що не прийшли в контрольну службу, щоб перевіряти й карати. Але ж, мабуть, буває, що укази не виконують. А буває, що Президент помиляється? Як ви в таких випадках чините?

— Розбираємося, чому указ не діє. Якщо потрібно, то вносимо пропозиції. Якщо бачимо, що не указ «не такий», а виконавець «не тягне», то виходимо з відповідними пропозиціями. І Президент цілком нормально на них реагує, тому що державна робота в умовах становлення це — пошук. І краще прийняти попереднє рішення, ніж не прийняти ніякого. А якщо рішення неправильне, то тут важливо вчасно відмовитися від нього без амбіцій й драматизації.

— Іване Миколайовичу, як ви ставитеся до того, що стало вже звичне і має визначення: «боротьба двох гілок влади»?

— Я думаю, що обом сторонам нині слід дотримуватися Конституційного договору, хоч би як його критикували. Не радіти з прорахунків і помилок, а допомагати одне одному.

У нас інша біда: коли народові погано, то в інших країнах він працює дуже багато, а в нас — виживає. Такий термін політики запровадили — вижити! От і торгуємо, розпродуємо, а виробництво ледь жевріє. Суспільство просто-таки деморалізоване й демобілізоване. І є для того певне підгрунтя. Надто вже солодка була обіцянка, що ринок автоматично дасть нам усе: добробут, пенсіонерам — забезпечену старість і дивіденди, знедоленим — достойне життя. Треба було сказати чесно, що ринок — це більш напружена і продуктивна робота, ніж було досі, хоча й тоді не гуляли. Демократичне суспільство, ринкова економіка — це багато складніший за набором регуляторів суспільний лад, і якщо його не освоїти, то прийдемо до зубожіння, втрати моральних цінностей. Ми маємо витримати інтелектуальне змагання з сусідніми народами та державами, знайти достойні відповіді на виклики історії, долі та часу й побудувати заможну Україну.

— Пам'ятаєте, за часів Горбачова укази сипалися як горох з торби. І, незважаючи на те, що були вони потрібні, люди зробили з них теми для анекдотів?..

— Зрозумів. В усьому треба знати міру, враховувати і реалії, і можливості. Кожний народ, кожна людина мають робити те, що вміють. Або їх треба навчити, чи хоча пояснити доступно, як слід діяти, а не так, як вчать плавати: кинув у воду, може, випливе. Наш 52-мільйонний народ політики кинули у бездонне море шокової терапії. А самі сидять на березі, і, до речі, непогано почуваються та ще й спостерігають, як так народ вигрібає. Але ж не всі вміють плавати, дехто не в змозі це робити, а дехто й води боїться. Дехто, сам чув, вважає, що це правильно, мовляв, виживає найсильніший. Але це ж наші люди, наші виборці «не вигрібають», а не космічні прибульці — от у чому проблема. Хотілося б вплинути на ситуацію, а от як вийде — побачимо...

— Іване Миколайовичу, чимало людей вважають, що на посаді головного контролера ви довго не затримаєтеся: ваше безкомпромісне вміння завжди казати правду мало кому подобається...

— Затримаюся чи не затримаюся — це вже як буде. Але маю честь і обов'язок — працювати з Президентом України й інформувати його правдиво і персоніфіковано.

— Мені здається, що, незважаючи на нинішній статус, Івана Салія, однак, сприймають як політика. Чи, перейшовши на державну службу, ви... заспокоїлися?

— Моя головна політика — конкретна справа. Якщо її немає, то це вже демагогія.

— Іване Миколайовичу, вам нині, мабуть, добре, бо головний контролер у державі — ви. А ще не так давно, коли ви обіймали посаду представника Президента в столиці, то й у пресі, і з високих трибун вас звинувачували багато в чому...

— Мені тепер не те що добре, а спокійно: навряд чи в Україні ще кого так перевіряли, як мене. Я до таких звинувачень ставлюся так: кожен рано чи пізно сплачуватиме за рахунком не за чуже скоєне, а за своє. І не треба виправляти чужих помилок, слід старатися не наробити своїх...

Інтерв'ю взяла
Валентина ПИСАНСЬКА.

ЗАКОНІВ БАГАТО. СИСТЕМНОСТІ НЕМА

***З** А ЧОТИРИ роки незалежності Українська держава зазнала глобальних перетворень, які привели у рух незворотні процеси політичних та економічних реформ. Однією з найважливіших складових цих перетворень є об'єктивна потреба в реформуванні правової системи пострадянської України і відповідно системи законодавства, які виходили з єдиних засад економічного і політичного устрою радянської федерації без урахування дійсних національно-територіальних особливостей і суспільних відносин, що склалися у колишніх союзних республіках. Метою реформування правової системи є встановлення публічного правопорядку і законності, що має забезпечити і гарантувати на своїй території незалежна держава. Які проблеми виникають останнім часом у цьому процесі? Про це — діалог двох фахівців — кандидата юридичних наук, голови Комісії Верховної Ради України з питань правової політики і судово-правової реформи Володимира **СТРЕТОВИЧА** і доктора юридичних наук, професора Анатолія **СЕЛІВАНОВА**.*

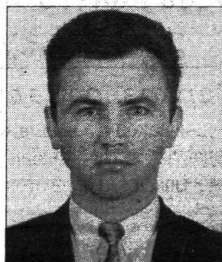
В.Стретович: Необхідність серйозного реформування правової системи України в сучасних умовах стала очевидною вже не тільки для юристів-професіоналів у сфері нормотворчості, а й для переважної більшості мислячих політиків, керівників урядових структур, голів Рад, народних депутатів України, господарників усіх секторів економіки, банкірів — тобто для всіх, хто розуміє значення закону для державного і суспільного життя і гостру потребу створити з проведеного за чотири роки нагромадження правових регуляторів певну систему. А пояснення такої необхідності для нової держави полягає в тому, що протягом багатьох десятиріч Україна як складова єдиної держави залишалася без реальних правотворчих можливостей і, по суті, не мала власного законодавства. Всі закони, які приймалися суб'єктами федеративної радянської держави, повинні були дзеркально відображати норми основ законодавства Союзу РСР. Таким чином **склалися на той час єдиний правопорядок і єдина соціалістична законність, оскільки заборонялась не тільки «рязанська» чи «курська» законність, а й «українська», і це було найголовнішим принципом побудови радянської правової системи в республіках-державах.** Лише в окремих з них дозволялося враховувати національні особливості, щоб знизити, наприклад, шлюбовий вік з 18 до 16 років, як це було в Туркменистані, Узбекистані, або назвати сільські Ради — аульними чи кишлачними.

А.Селіванов: Критична оцінка історичного досвіду побудови радянського права залишає актуальним сформульовані в ньому принципи, зокрема стабільність, демократизм, верховенство закону, загальнообов'язковість його виконання та інші, які створювали каркас законодавства для управління державою на величезній території. Загальнонародне право, як тоді називали галузеву правову систему, визначалось Конституцією і було ідеологічно спрямованим на єдину соціалістичну власність, єдиний політичний режим, єдиний державний устрій, єдину форму правління. Але **при цьому союзні республіки не мали власної державності у розумінні творити власне публічне право і визнавати через закони приватні інтереси громадянина.** Централізована система управління економікою збігалася з господарським механізмом і тому цивільне право задовольняло всі сфери відносин власності. Планове виробництво і розподіл продуктів і товарів виключали ринкові відносини, і тому потреби правового регулювання були обмежені, оскільки все вирішував досить досконалий адміністративний механізм управління, який забезпечував правопорядок. Отже, наше усвідомлення минулого і сучасного стану правової системи, **які докорінно відрізняються не тільки структурою галузевого права, але й принципами побудови публічного і приватного права на відміну від нереалізованого «загальнонародного», дозволяє правильно вибрати орієнтири формування системи нового законодавства України.**

В.Стретович: Цікаво, що наша ситуація нагадує те, з чим зустрілась в економіці і законодавстві Французька революція понад 200 років тому. Проголосивши свободу, відкинувши всі форми диктату короля і феодалів над економікою, на практиці в умовах зростаючої соціальної кризи. Французька революція йшла від одного жорсткого контролю за ринком до другого. Відповідно ставали жорсткішими і форми політичної влади, які закріплювалися декретами. Незабаром хвиля інфляції зробила універсальним засобом контролю за цінами ту ж гільйотину Робесп'єра, за допомогою якої вони стали контролювати і політичну думку. Ця суперечність між кінцевою економічною метою (вільний ринок) і засобами, що застосовувалися (тотальне адміністрування), багато в чому визначала логіку розвитку подій Французької революції.

Якщо оцінювати сьогодні величезний, порівняно з законами, **масив підзаконних актів (укази, постанови уряду, інструкції міністерств і відомств), які фактично є самостійною правовою системою державної виконавчої влади, можна побачити небезпеку цілковитого ігнорування Конституції і законів України. До речі, поясненням цієї сфери публічного права висувається ідея розподілу влад, незалежність виконавчої влади. І все це робиться заради реформування економіки, прискорення процесів приватизації, проведення монетаристської політики, лібералізації господарських відносин. При цьому руйнується стабільність законів, їх верховенство щодо актів управлінської сфери, які не можна кодифікувати, тому що вони приймаються на обмежений період.**

А.Селіванов: Очевидним у цій ситуації є те, що прийняті сьогодні закони в умовах динамічних перетворень у суспільстві дуже швидко втрачають актуальність і починають гальмувати розвиток реформ. Саме це можна спостерігати протягом останнього року, коли Верховна Рада змушена приймати дуже багато змін і доповнень до чинних законів. Згадаймо хоча б податкове та валютне законодавство, закони про соціальний захист населення. Саме тому говорити переконано про реальне реформування всієї правової системи незалежної Української держави було б передчасно. Можна побачити, як відбувається певна корекція і поступове формування нової системи законодавства, що є лише однією із складових правової реформи в цілому. Напрацьований за минулі чотири роки досвід законотворчості і сформована до цього часу система різнопланових, неузгоджених між собою, але працюючих на суспільство українських законів і підзаконних актів вимагають переходу на новий рівень вже концептуального осмислення і визначення перспектив розвитку цілісної правової системи і відповідної системи законодавства України. В іншому випадку ми будемо спостерігати політичну боротьбу вже на терені правової політики, як, наприклад, це відбувається між цівілістичною і господарською школою юристів-учених і практиків. Чому б, наприклад, не організувати парламентські слухання щодо концепції правової реформи в Україні або з питань підготовлених проектів Цивільного і Кримінального кодексів та інших важливих базових законопроектів? Це також стосується і адміністративної реформи, яка вимагає не тільки структурних змін, а й нових законодавчих основ функціонування державного апарату.

Володимир СТРЕТОВИЧ.

Анатолій СЕЛІВАНОВ.

В.Стретович: Не можна не погодитись із такою позицією, оскільки передумовами і гарантіями можливості грунтовно визначитись із концепцією правової реформи в Україні сьогодні виступає об'єктивно незворотний процес економічних реформ, проголошених Президентом України Л.Кучмою і підтриманих Верховною Радою України. Слід згадати, що ми маємо Міністерство юстиції України і створений спеціально для практичної роботи центр законодавства при ньому. Їхні пропозиції і розробки Верховна Рада із зацікавленістю сприйме для визначення перспектив законотворення. Практика свідчить, що той перелік назв законів і указів, які ми отримали від Кабінету міністрів минулого року, виявився лише орієнтиром правового забезпечення економічних реформ, проте відсутні наукові обгрунтування навіть мети прийняття того чи іншого закону. Це стосується, передусім, законів щодо реформування банківсько-кредитної системи, яка опинилася без достатньої правової основи при обслуговуванні потреб економіки різних форм власності.

Центральне місце посідає тут Національний банк України, який, на нашу думку, повинен мати особливий статус і відповідати за всі процеси на фінансовому ринку. Невідомо, хто проводить грошову політику — Нацбанк чи Кабінет міністрів України, якщо вони приймають спільні постанови щодо безготівкової емісії, не передбачені ніякими законами, а національна валюта дедалі більше знецінюється. При цьому передбачається нова фінансова структура — Казначейство і знову без будь-яких обгрунтувань висувається пропозиція створити ще Бюджетний банк України.

А.Селіванов: Голова Верховної Ради України О.Мороз під час відкриття четвертої сесії правильно зазначив, що наші закони нагадують окремі острівці у правовому процесі. Я можу пояснити це тим, що **незалежна держава розпочала формувати нову правову основу без чіткого уявлення, яке суспільство і який лад слід будувати, і тому зміни базисних відносин вимагали свого адекватного відображення у відповідній правовій реформі, тобто у вигляді конкретних законодавчих та інших нормативних актів.** Навіть прийняття Конституції Автономної Республіки Крим, в якій можна було побачити цілком прозору перспективу автаркії з введенням інституту президента Криму, ні у кого не викликало сумнівів. А як це проявилось на практиці, всім нам відомо, коли виникла реальна загроза порушення цілісності території України. На наш погляд, важливим етапом у законотворчій роботі Верховної Ради має стати невідкладна «інвентаризація» законодавчих та інших актів, які є законами першого покоління (несистемна сукупність).

В.Стретович: Цілком правильно, Анатолію Олександровичу, нам потрібен сьогодні власний вектор правової реформи, який визначив би правову політику за точними розрахунками і науковим обгрунтуванням системного підходу до розробки і прийняття законодавчих актів другого покоління. Ми з вами входимо до складу Комітету законодавчих ініціатив, який створено Президентом України Л.Кучмою, і ми готові об'єднати зусилля з елітою юридичної і наукової думки. Я цілком підтримую створення такого інтелектуального центру правових ініціатив і вважаю, що було б доцільно провести до кінця року Українську конференцію правознавців, **яка узагальнила б ідеї і підходи правової реформи в Україні з чітким орієнтиром формування національного законодавства на шляху відродження і становлення України як цивілізованої і демократичної правової держави.** Певен, що першою зацікавленою особою у проведенні такого форуму юристів мала б стати Верховна Рада України як найвищий законодавчий орган. Наша Комісія Верховної Ради з питань правової політики і судової реформи, як і Національна юридична академія, Інститут держави і права НАН, багато в чому могли б сприяти у цій справі. Я маю надію, що Президію і Голову Верховної Ради зацікавить така пропозиція.

А.Селіванов: Вважаю, що ваша, Володимире Миколайовичу, пропозиція цілком слушна й актуальна. З другого боку, конференція правознавців могла б професіонально оцінити напрацьовані положення нової Конституції України, і в цьому була б велика допомога Комісії з розробки її проекту. Шлях до інтеграції наукової і практичної думки в сфері законотворення може об'єднати зусилля таких відомих недержавних організацій, як Українська правнича фундація, Спілка юристів України, Спілка адвокатів, Українська перспектива та інших, що мало б велике значення для досягнення спільної мети — створити нове стабільне законодавство України.

В.Стретович: Наскільки швидко і професіонально вирішуватимуться завдання законотворення, визначатиме узгоджена і науково вивірена концепція, яку теж бажано було б як основу розробити і обговорити правознавцям різних галузей законодавства. Від цього залежить значною мірою практична можливість подальшого просування економічних і політичних перетворень, оскільки тільки закони, які створюють і забезпечують правопорядок у державі, є гарантією проти волюнтаризму і правової вакханалії в країні. І якщо в урядовій пресі з'являються опуси окремих академіків, які прагнуть добратися до полюса багатих (УК, 7.09.1995, № 133-134), стверджуючи, що народні депутати — непрофесіоналі, зайві у законодавчому процесі, а Верховна Рада взагалі не потрібна, то зрозуміло, чому теорія економічного і соціального планування сьогодні у такому занепаді.

А.Селіванов: Отже, сьогодні для розробки нової моделі системи законодавства України важливо визначити, за якими конституційними принципами вона має будуватись, яка галузева структура правових інститутів має бути в її основі і що мають собою являти основи республіканського законодавства за напрямками його формування, які групи суспільних відносин мають регулюватися тільки законодавчими актами, зокрема, досягли кодифікаційного рівня, і багато інших вкрай важливих питань концептуального змісту. Особливої уваги заслуговує законодавче забезпечення системи прав людини в суспільстві, і перш за все реальних гарантій прав і законних інтересів особи, оскільки Україну прийнято до Ради Європи, що обумовлює приведення внутрішнього законодавства у відповідності із вимогами міжнародного права. **Формування української державності і громадського суспільства, безперечно, досі не відома для незалежної України сфера,** де є об'єктивні труднощі, занадто малий досвід системного законотворення. Проте іншого шляху, крім як наполегливо допомагати Верховній Раді створювати в інтересах держави і суспільства «працюючі» закони, визначити цілісну правову базу забезпечення економічних реформ в країні, юридично закріпити соціальні обов'язки держави перед громадянами, немає. Це, мабуть, найскладніший, але вкрай необхідний для незалежної держави комплекс проблем, який набуває дедалі більшої гостроти.

В.Стретович: Проблеми, яких ми торкнулися, мають сьогодні, насамперед, практичне спрямованість, і наше бажання їх осмислити і розв'язати, безумовно, піде на користь нашій спільній меті — побудові правової демократичної держави.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про боротьбу з корупцією

Цей Закон визначає правові та організаційні засади запобігання корупції, виявлення та припинення її проявів, поновлення законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення наслідків корупційних діянь.

Боротьба з корупцією здійснюється на основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття корупції та корупційних діянь

Під корупцією в цьому Законі розуміється діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

Корупційними діяннями є:

а) незаконне одержання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, у зв'язку з виконанням таких функцій матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг, у тому числі прийняття чи одержання предметів (послуг) шляхом їх придбання за ціною (тарифом), яка є істотно нижчою від їх фактичної (дійсної) вартості;

б) одержання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, кредитів або позичок, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням при цьому пільг чи переваг, не передбачених чинним законодавством.

Подарунок (винагорода), отриманий зазначеними особами за обставин, передбачених пунктом «а» частини другої цієї статті, у тому числі такий, що надійшов без їх відома, а також вартість незаконно одержаних послуг підлягають стягненню (відшкодуванню) в доход держави.

Стаття 2. Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією

За корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією, на підставі цього Закону несуть відповідальність такі особи, уповноважені на виконання функцій держави:

а) державні службовці;

б) народні депутати України, народні депутати Автономної Республіки Крим, депутати та голови місцевих Рад народних депутатів.

Стаття 3. Межі дії Закону

Суб'єкти, зазначені у статті 2 цього Закону, за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, несуть адміністративну та дисциплінарну відповідальність на підставі цього Закону. Питання про кримінальну, цивільно-правову та матеріальну відповідальність за корупційні діяння та правопорушення, пов'язані з корупцією, вирішуються відповідно до вимог чинного законодавства.

Військовослужбовці та інші особи, які згідно з чинним законодавством притягаються до відповідальності за адміністративні правопорушення відповідно до дисциплінарних статутів, в разі вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, несуть відповідальність, передбачену цим Законом.

Стаття 4. Органи, які ведуть боротьбу з корупцією

Боротьбу з корупцією ведуть відповідні підрозділи:

а) Міністерства внутрішніх справ України;

б) Служби безпеки України;

в) органів прокуратури України;

інші органи та підрозділи, що створюються для боротьби з корупцією згідно з чинним законодавством.

Розділ II. ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ

Стаття 5. Спеціальні обмеження щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямовані на попередження корупції

Державний службовець або інша особа, уповноважена на виконання функцій держави, не має права:

а) сприяти, використовуючи своє службове становище, фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької діяльності, а так само в отриманні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг;

б) займатися підприємницькою діяльністю безпосередньо чи через посередників або підставних осіб, бути повіреним третіх осіб у справах державного органу, в якому вона працює, а також виконувати роботу на умовах сумісництва (крім наукової, викладацької, творчої діяльності, а також медичної практики);

в) входити самостійно, через представника або підставних осіб до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що здійснюють підприємницьку діяльність;

г) відмовляти фізичним та юридичним особам в інформації, надання якої передбачено правовими актами, умисно затримувати її, надавати недостовірну чи неповну інформацію.

Державний службовець, який є посадовою особою, не має також права:

а) сприяти, використовуючи своє посадове становище, фізичним та юридичним особам у здійсненні ними зовнішньоекономічної, кредитно-банківської та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг;

б) неправомірно втручатися, використовуючи своє посадове становище, у діяльність інших державних органів чи посадових осіб з метою перешкодити виконанню ними своїх повноважень;

в) бути повіреним третіх осіб у справах державного органу, діяльність якого він контролює;

г) надавати незаконні переваги фізичним або юридичним особам під час підготовки і прийняття нормативно-правових актів чи рішень.

Особи, які претендують на зайняття посади в системі державної служби або на виконання інших функцій держави, попереджаються про встановлені щодо них обмеження.

Стаття 6. Фінансовий контроль

Декларування доходів осіб, уповноважених на виконання функцій держави, здійснюється в порядку і на підставах, передбачених статтею 13 Закону України «Про державну службу».

В разі відкриття валютного рахунку в іноземному банку державний службовець або інша особа, уповноважена на виконання функцій держави, зобов'язана у десятиденний строк письмово повідомити про це податкову службу із зазначенням номера рахунку і місцезнаходження іноземного банку.

Відомості про доходи, цінні папери, нерухоме та цінне майно і вклади у банках посадових осіб, зазначених у частині першій статті 9 Закону України «Про державну службу», та членів їх сімей підлягають щорічній публікації в офіційних виданнях державних органів України. До обрання чи призначення кандидата на відповідні посади ці відомості попередньо подаються органу чи посадовій особі, які здійснюють обрання чи призначення на ці посади.

Розділ III. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ ТА ІНШІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 7. Відповідальність за вчинення корупційних діянь

Вчинення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, будь-якого із зазначених у статті 1 цього Закону корупційних діянь, якщо воно не містить складу злочину, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади або інше усунення від виконання функцій держави. Таким особам забороняється займати посади в державних органах та їх апараті протягом трьох років з дня їх звільнення.

Вчинення корупційних діянь, передбачених цим Законом, народним депутатом України, народним депутатом Автономної Республіки Крим, депутатом або головою місцевої Ради народних депутатів тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і дострокове припинення депутатських повноважень або звільнення з виборної посади. Рішення про дачу згоди на притягнення їх до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь і дострокове припинення депутатських повноважень або звільнення з виборної посади приймається відповідною Радою на пленарному засіданні. Порядок притягнення народного депутата України до відповідальності у цих випадках визначається Законом України «Про статус народного депутата України». Таким особам забороняється балотуватися у депутати або на виборні посади в державні органи протягом п'яти років з дня припинення депутатських повноважень або звільнення з посади та займати посади в державних органах та їх апараті протягом трьох років з дня припинення депутатських повноважень або звільнення з посади.

Примітка. Під іншим усуненням від виконання функцій держави в цьому Законі розуміється дострокове припинення депутатських повноважень або звільнення з виборної посади, а так само звільнення з військової служби військової посадової особи (крім військовослужбовців строкової служби).

Стаття 8. Відповідальність за порушення спеціальних обмежень, встановлених для осіб, уповноважених на виконання функцій держави

Порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, будь-якого із зазначених у статті 5 цього Закону обмежень, якщо воно не містить складу злочину, тягне за собою адміністративне стягнення у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року порушення будь-якого із зазначених у статті 5 цього Закону обмежень тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади чи інше усунення від виконання функцій держави.

Стаття 9. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю

Порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, вимог щодо декларування доходів (неподання або подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру) тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади чи інше усунення від виконання функцій держави, а також є підставою для відмови у призначенні на посаду та для позбавлення права балотуватись у депутати або на виборні посади в державні органи.

Неподання або невчасне подання державним службовцем або іншою особою, уповноваженою на виконання функцій держави, повідомлення про відкриття валютного рахунку в іноземному банку тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади чи інше усунення від виконання функцій держави.

Стаття 10. Відповідальність керівників за невжиття заходів щодо боротьби з корупцією

Керівники міністерств і відомств, державних підприємств, установ та організацій чи їх структурних підрозділів у разі виявлення чи отримання інформації про вчинення підлеглим корупційного діяння або порушення спеціальних обмежень, встановлених статтею 5 цього Закону, в межах своєї компетенції зобов'язані вжити заходів до припинення таких діянь та негайно повідомити про їх вчинення будь-який з державних органів, зазначених у пунктах «а» і «б» статті 4 цього Закону.

Умисне невжиття такими керівниками заходів, передбачених частиною першою цієї статті, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення діяння, передбаченого частиною другою цієї статті, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади чи інше усунення від виконання функцій держави.

Стаття 11. Відповідальність за умисне невиконання своїх обов'язків по боротьбі з корупцією

Умисне нескладення або невчасне складення протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, за наявності для цього підстав, або умисне неподання до суду протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, особою, на яку покладено ці обов'язки, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і звільнення з посади чи інше усунення від виконання функцій держави.

Стаття 12. Підстави і порядок адміністративного провадження у справах про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією

Порядок адміністративного провадження у справах про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, а також виконання постанов про накладення адміністративних стягнень визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення, за винятком положень, встановлених цим Законом.

Протокол про вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, складається органами, зазначеними в пунктах «а» і «б» статті 4 цього Закону, а у разі, коли факт вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, що не містить складу

Постанова Верховної Ради України

Про порядок введення в дію Закону України «Про боротьбу з корупцією»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про боротьбу з корупцією» з дня його опублікування.

2. Постійним комісіям Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів, з питань державного будівництва, діяльності Рад і самоврядування підготувати і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін і доповнень до законів України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад», «Про статус народного депутата України», «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів», що випливають з цього Закону.

3. Запропонувати Президенту України привести у відповідність з цим Законом тимчасові положення про проходження військової служби громадянами України і тимчасові статути Збройних Сил України.

4. Кабінету Міністрів України у місячний термін підготувати:

Положення про спеціальний державний фонд та порядок зарахування до нього незаконно одержаних в результаті корупційних діянь і порушень спеціальних обмежень щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, майна та вартості матеріальних благ, послуг, пільг та інших переваг;

Положення про порядок використання державними службовцями та іншими особами, уповноваженими на виконання функцій держави, незалежно від їх відомчої належності, засобів транспорту і зв'язку, техніки та іншого державного майна.

5. Контроль за виконанням цього Закону покласти на постійні комісії Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, з питань законності і правопорядку.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ, 5 жовтня 1995 року.

злочину, встановлено прокурорською перевіркою чи попереднім слідством, — також слідчим чи прокурором.

Підставою для складання протоколу є достатні дані, які свідчать про наявність в діянні особи ознак корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Орган дізнання в разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи з підстав, передбачених чинним законодавством, за наявності в діянні особи ознак корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, зобов'язаний в триденний строк надіслати матеріали перевірки або попереднього слідства, що стосується корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, до органу, зазначеного у пунктах «а» і «б» частини першої статті 4 цього Закону.

Протокол про вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, разом з матеріалами перевірки, у триденний строк з моменту його складення надсилається до районного (міського) суду за місцезнаходженням органу, який склав про це протокол. Розгляд адміністративних справ про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, здійснюється районним (міським) судом у п'ятиденний строк з моменту надходження протоколу.

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу за корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, у триденний строк направляється відповідному державному чи виборному органу для вирішення питання про звільнення особи з посади або інше усунення від виконання нею функцій держави згідно з чинним законодавством.

Розділ IV. УСУНЕННЯ НАСЛІДКІВ КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ ТА ІНШИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 13. Відшкодування збитків

Збитки, заподіяні державі, підприємству, установі, організації незаконним використанням приміщень, засобів транспорту і зв'язку, іншого державного майна або коштів, підлягають відшкодуванню винними особами, уповноваженими на виконання функцій держави, на загальних підставах і умовах матеріальної відповідальності працівників та військовослужбовців.

У разі відмови добровільно повернути незаконно одержані особою, уповноваженою на виконання функцій держави, кредити, позички, цінні папери, нерухомість та інше майно вони чи їх вартість підлягають стягненню (вилученню) в доход держави у судовому порядку за заявою прокурора.

Одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів та пільг в результаті дій, передбачених пунктом «а» частини першої статті 5 цього Закону, тягне за собою визнання укладеної угоди недійсною з наслідками, передбаченими Цивільним кодексом України.

Стаття 14. Скасування неправомірних нормативно-правових актів та рішень, прийнятих внаслідок корупційних діянь

Прийняті внаслідок корупційних діянь неправомірні нормативно-правові акти та рішення підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженими на прийняття чи скасування відповідних актів та рішень, або визнаються незаконними в судовому порядку.

Стаття 15. Поновлення прав та відшкодування збитків фізичним та юридичним особам

Фізичні та юридичні особи, права яких порушено внаслідок корупційних діянь і які зазнали моральної чи матеріальної шкоди, мають право на поновлення цих прав і відшкодування шкоди у встановленому законом порядку.

Розділ V. КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ВИКОНАННЯМ ЗАКОНІВ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 16. Контроль за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією

Контроль за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією здійснюється Верховною Радою України безпосередньо, а також постійною Комісією Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

Стаття 17. Прокурорський нагляд

Нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією здійснюється Генеральним прокурором України і уповноваженими ним прокурорами.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 5 жовтня 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про боротьбу з корупцією»

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про боротьбу з корупцією» Верховна Рада України постановляє:

Внести зміни і доповнення до таких законодавчих актів України:

I. У Кримінально-процесуальному кодексі України:

1. Статтю 6 доповнити частиною шостою такого змісту:

«Якщо в ході дізнання, попереднього чи судового слідства або перевірки, що проводилась на підставах, передбачених частиною 4 статті 97 цього Кодексу, поряд з обставинами, зазначеними у пунктах 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9—11 частини 1 цієї статті, що виключають провадження у кримінальній справі, у діянні особи будуть виявлені ознаки адміністративного правопорушення, орган дізнання, слідчий, прокурор, суд або суддя зобов'язані направити відповідні матеріали органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про таке адміністративне правопорушення».

2. У статті 23^1:

доповнити статтю після частини першої новою частиною такого змісту:

«Якщо в ході дізнання, попереднього слідства або перевірки, що проводилась на підставах, передбачених частиною 4 статті 97 цього Кодексу, буде встановлено, що в діянні особи, яка притягається до кримінальної відповідальності, чи в діяннях інших осіб є ознаки дисциплінарного правопорушення або ці особи повинні бути згідно з чинним законодавством притягнуті до матеріальної відповідальності, орган дізнання, слідчий чи прокурор зобов'язані порушити в поданні питання про притягнення цих осіб до дисциплінарної або матеріальної відповідальності».

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

доповнити статтю частиною четвертою такого змісту:

«У разі залишення посадовою особою подання без розгляду орган дізнання, слідчий чи прокурор зобов'язані вжити заходів, передбачених статтями 254—257 Кодексу України про адміністративні правопорушення».

3. У статті 23^2:

частину першу доповнити реченням такого змісту: «В окремій ухвалі (постанові) суд зобов'язаний за наявності на те підстав порушити питання про притягнення до дисциплінарної або матеріальної відповідальності осіб, в діяннях яких є ознаки дисциплінарного правопорушення, або які згідно з чинним законодавством повинні бути притягнуті до матеріальної відповідальності»;

доповнити статтю частиною восьмою такого змісту:

«У разі залишення посадовою особою окремої ухвали (постанови) суду без розгляду повинно бути вжито заходів, передбачених статтями 254—257 Кодексу України про адміністративні правопорушення».

4. Доповнити статтю 98 після частини першої новою частиною такого змісту:

«Якщо на момент порушення кримінальної справи встановлено особу, яка вчинила злочин, кримінальну справу повинно бути порушено щодо цієї особи».

У зв'язку з цим частини другу і третю цієї статті вважати відповідно частинами третьою і четвертою.

5. Доповнити Кодекс статтею 98^1 такого змісту:

«Стаття 98^1. Запобіжне обмеження щодо особи, відносно якої порушено кримінальну справу

У разі, коли кримінальну справу порушено щодо певної особи, прокурор (суддя) вправі прийняти рішення про заборону такій особі виїжджати за межі України до закінчення попереднього розслідування чи судового розгляду, про що виносить мотивовану постанову (ухвалу)».

6. Статтю 147 викласти в такій редакції:

«Стаття 147. Відсторонення обвинуваченого від посади

В разі притягнення посадової особи до кримінальної відповідальності за посадовий злочин, а так само, якщо ця особа притягається до відповідальності за інший злочин і може негативно впливати на хід попереднього чи судового слідства, слідчий зобов'язаний відсторонити її від посади, про що виносить мотивовану постанову.

Відсторонення від посади провадиться з санкції прокурора чи його заступника. Копія постанови надсилається для виконання за місцем роботи (служби) обвинуваченого.

Питання про відсторонення від посади осіб, що призначаються Президентом України, вирішується Президентом України на підставі мотивованої постанови Генерального прокурора України.

Відсторонення від посади скасовується постановою слідчого (прокурора), коли в подальшому застосування цього заходу відпадає потреба».

II. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до №51, ст.1122):

1. У статті 15:

доповнити частину першу після слів «митних правил» словами «вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, неправомірне використання державного майна, невжиття заходів щодо окремої ухвали суду чи окремої постанови судді, щодо подання органу дізнання, слідчого або протесту, припису чи подання прокурора, ухилення від виконання законних вимог прокурора»;

виключити з останнього речення частини першої слово «штраф».

2. Доповнити главу 15 Кодексу статтею 184^1 такого змісту:

«Стаття 184^1. Неправомірне використання державного майна

Використання посадовою особою в особистих чи інших неслужбових цілях державних коштів, наданих їй у службове користування приміщень, засобів транспорту чи зв'язку, техніки або іншого державного майна, якщо це завдало державі шкоди на суму, що не перевищує п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян, —

тягне за собою накладення штрафу від двох з половиною до п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян».

3. Статтю 185^6 викласти в такій редакції:

«Стаття 185^6. Невжиття заходів щодо окремої ухвали суду чи окремої постанови судді, подання органу дізнання, слідчого або протесту, припису чи подання прокурора

Залишення посадовою особою без розгляду окремої ухвали суду чи окремої постанови судді або невжиття заходів до усунення зазначених в них порушень закону, а так само несвоєчасна відповідь на окрему ухвалу суду чи окрему постанову судді —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Залишення посадовою особою без розгляду подання органу дізнання чи слідчого про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину, або протесту, припису чи подання прокурора, а так само несвоєчасна відповідь на подання, протест чи припис —

тягне за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян».

4. Статтю 221 після слів і цифр «статті 181» доповнити словами і цифрами «статтею 184^1».

III. Частину десяту статті 50^1 Закону України «Про прокуратуру» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., №53, ст.793; 1993 р., №50, ст.474) доповнити реченням такого змісту: «Права на одержання пенсії, передбаченої цією статтею, позбавляються також особи, звільнені з роботи у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння».

IV. Частину другу статті 5 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №29, ст.399) викласти в такій редакції:

«На підставах, встановлених Законом України «Про пенсійне забезпечення», призначаються також пенсії військовослужбовцям і особам начальницького складу органів внутрішніх справ, позбавленим військових або спеціальних звань, а також звільненим із служби у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння, та членам їх сімей».

V. Частину шістнадцяту статті 32 Закону України «Про статус народного депутата України» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №3, ст.17; 1994 р., №34, ст.315) замінити частинами шістнадцятою та сімнадцятою, виклавши їх в такій редакції:

«При досягненні пенсійного віку колишньому депутату призначається пенсія, яка становить 80 процентів місячного окладу, встановленого на той час для працюючого народного депутата України. Це положення не поширюється на депутата, повноваження якого було достроково припинено у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння.

За колишнім депутатом зберігаються медичне обслуговування, забезпечення путівками для лікування, встановлені на той час для народних депутатів України».

У зв'язку з цим частину сімнадцяту вважати частиною вісімнадцятою.

VI. Пункт 4 статті 43 Закону України «Про статус суддів» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №8, ст.56; 1994р., №26, ст.203) доповнити абзацом третім такого змісту:

«Судді, звільненому з посади у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння, пенсія призначається на загальних підставах».

У зв'язку з цим абзац третій цього пункту вважати абзацом четвертим.

VII. У Законі України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №52, ст.490):

1. Частину другу статті 5 виключити.

2. Частину першу статті 16 викласти в такій редакції:

«Державний службовець не має права вчиняти дії, передбачені статтями 1 і 5 Закону України «Про боротьбу з корупцією».

3. Статтю 37 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Державний службовець, звільнений з державної служби у зв'язку з засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння позбавляється права на одержання пенсії, передбаченої цією статтею. В таких випадках пенсія державному службовцю призначається на загальних підставах».

У зв'язку з цим частини п'яту і шосту вважати відповідно частинами шостою і сьомою.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ,
5 жовтня 1995 року.

Постанова Верховної Ради України

Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про боротьбу з корупцією»

Верховна Рада України постановляє:

Ввести в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про боротьбу з корупцією» з дня його опублікування.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ,
5 жовтня 1995 року.

Официальный представитель Горьковского завода «АО ГАЗ» и АО «Москвич» (АЗЛК) предлагает со склада в Киеве новые автомобили:

ПАЗ-3205

Автомобили УАЗ всех модификаций

ИЖ-2715
грузовые и грузопассажирские

ГАЗ-31029
ГАЗ-31029-051
ГАЗ-31029-055
ГАЗ-31022
ГАЗ-310240
ГАЗ-310212

ГАЗ-3302 «Газель»
ГАЗ-3307
ГАЗ-3309 дизель

ВАЗ-21043
ВАЗ-21053
ВАЗ-21074
ВАЗ-2108
ВАЗ-2109
ВАЗ-21093
ВАЗ-21099

Микроавтобусы РАФ
прицепы к легковым автомобилям

Москвич 2141-S
Москвич-2335 пикап
Москвич-2141-S (такси)

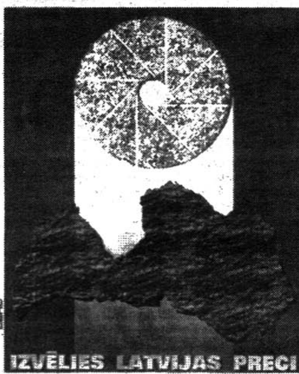
Тел. в Киеве:
(044) 462-58-78 (многоканальный), 462-54-73, 561-44-00.

По желанию покупателя - дополнительная комплектация автомобиля !
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Телефоны региональных представителей в Украине:

Белая Церковь	(263) 6-02-83	Луганск	(0642) 55-70-21
Винница	(0432) 32-49-60	Луцк	(03322) 5-14-08
Горловка	(06242) 4-63-97	Севастополь	(0692) 23-60-66
Днепропетровск	(0562) 27-06-61,27-99-85	Харьков	(0572) 72-20-47
Дрогобыч	(03244) 3-11-59,2-11-48	Хмельницкий	(03822) 3-61-02
Сумы	(0542) 22-11-71	Черкассы	(0472) 43-20-54
Ивано-Франковск	(03422) 2-53-01	Черновцы	(03722) 4-57-07

ВИБЕРІТЬ ТОВАРИ ЛАТВІЇ

Посольство Латвійської Республіки в Україні запрошує Вас відвідати ВИСТАВКУ-ПРОДАЖ товарів Латвії з 18 по 23 листопада в приміщеннях магазину Українського регіонального техноторгового центру "Ригонда" у Києві, вул. Хрещатик, 15, Пасаж. Тел. 229-2745.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР LATEKO BANKA

ИЗВЕСТИЯ

До 5 декабря с. г. продлится подписка на газету «Известия» на 1-е полугодие 1996 г.

Подписка принимается во всех почтовых отделениях Украины и узлах связи за карбованцы, а также по безналичному расчету. Для ветеранов войны и приравненных к ним категорий граждан установлены льготные цены.

Подписаться на «Известия» можно также без доставки на дом, то есть с получением газеты по месту подписки — на почте или в пунктах подписки «Киевских ведомостей» (универмагах, гастрономах).

Торопитесь подписаться на свою любимую газету, так как цены растут с каждым днем.

По вопросам размещения рекламы в газете «Известия» по Украине и по СНГ обращайтесь по телефонам: Киев (044) 229-13-74, 229-05-52, 229-04-64.

ВАТ «Івано-Франківський лісокомбінат»

повідомляє своїх акціонерів про те, що 15 грудня 1995 року в приміщенні клубу товариства — вул. Шота Руставелі, 1 — об 11-й годині відбудуться загальні збори ВАТ з порядком денним:

—затвердження статуту товариства;
— вибори голови правління, членів правління, спостережної ради та ревізійної комісії;
— різне.

Правління.

БУМАГА

ТЕЛ. (044) 446 33 98
448 42 96
ФАКС (044) 446 11 58

МОЛОДЫЕ МАМЫ!

Пока Вы находитесь в отпуске по уходу за ребенком, за 4 месяца, не выходя из дома, Вы получите не только престижную профессию бухгалтер, но и уверенность в завтрашнем дне Вашего ребенка.

Присваивается квалификация и выдается свидетельство установленного образца.

Прием в течение всего года, без ограничений по возрасту и образованию.

Специалист по бухгалтерскому учету — одна из наиболее престижных и высокооплачиваемых женских профессий.

Вышлите это объявление по адресу: 310129, г. Харьков, а/я 8924 и Вы получите полную информацию об обучении и институте. тел. (0572) 47-83-36, 92-77-51

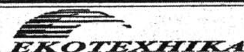
Харьковский финансово-экономический институт

6401344111

ИНТЕРАГРОЭКСПОРТ

ТАЛИ электрические г/п 0,5 - 10 т.
КРАН-БАЛКИ г/п 1 - 10 т.
ПИЛОРАМЫ УЛ-63.
НАСОСЫ промышленные.
Комфортабельные передвижные ВАГОНЧИКИ.
ПАРКЕТНЫЕ ЛИНИИ.
БУМАГОРЕЗАТЕЛЬНЫЕ МАШИНЫ.
КОСИЛКИ в ассортименте.

Киев-254053, ул. Кудрявская, 8-в.
Тел./факс: (044) 212-11-29
212-30-18

Реалізуємо зі складу у Києві

КАКАО-ПОРОШОК (ІНДОНЕЗІЯ)

(044) 244-09-81 (044) 244-09-82 (044) 277-46-40

Официальное представительство
СУКРЕМЛЬСКОГО ЧУГУНОЛИТЕЙНОГО ЗАВОДА

Кронтиф-Киев

Реализует

Трубы чугунные канализационные

ЧК-50, ЧК-100, ЧК-150 диаметром 50, 100, 150 мм

И ФАСОННЫЕ ЧАСТИ К НИМ

Тел. в Киеве (044) 452-27-97, 452-28-29
В Херсоне (0552) 53-13-33

Предприятие реализует

Глубинные насосы

ЭЦВ 4", 5", 6", 8", 10", 12" и бытовые со склада в Буче и на заказ (50 моделей, станции управления, спецпровод)

Тел. в Киеве: (044) 530-94-02, 276-25-88. Тел. в Буче (04497) 5-24-02.
Звоните нашим региональным представителям:
Черновицкая обл., Новоселица: (03733) 2-06-49, 2-23-71;
Черкасская обл., Лысянка: (04749) 2-26-80, 2-24-82;
Волынская обл., Горохов: (03379) 2-28-33, 2-13-89;
Хмельницкая обл., Виньковцы (03846) 2-14-92;
Чернигов (04622) 2-40-15;
Днепропетровск (0562) 47-78-91;
Херсон (05522) 2-67-17; Херсон (0552) 55-30-15, 51-33-48.

Качество выше цены.

Арбитражным судом Черкасской области возбуждено дело № 983/8 о банкротстве малого предприятия «Сардоникс» (257000, г. Черкассы, ул. Сумгаитская, 17, ком.35, р/счет 468337 ЧФ КБ «Приватбанк», МФО 354347).
Арбитражный суд принимает заявления кредиторов в течение месяца со дня опубликования данного объявления по адресу: 257336, г. Черкассы, бул. Шевченко, 307.

ИНФОРМАЦИЯ О ВТОРОМ ВЫПУСКЕ АКЦИЙ

АКБ «Элита»

1. Характеристика эмитента

Полное наименование — на украинском языке — Акціонерний комерційний банк «Еліта»;

на русском языке — Акционерный коммерческий банк «Элита»;

на английском языке — Joint-stock commercial bank «Elita-bank»;

сокращенное название — «АКБ «Элита».

Акционерный коммерческий банк «Элита» был основан как общество с ограниченной ответственностью коммерческий банк «Элита» и зарегистрирован Национальным банком Украины 17 ноября 1993 г., регистрационный номер 211. Согласно решению собрания учредителей от 1 августа 1995 года (протокол № 27) он реорганизован на основе правопреемственности в открытое акционерное общество акционерный коммерческий банк «Элита» и зарегистрирован НБУ 31 октября 1995 г.. Банк расположен по адресу: г. Запорожье, 330006, ул. Добролюбова, 22.

Высшим органом управления банка является общее собрание акционеров. Контроль за деятельностью исполнительного органа осуществляет совет банка. Управление текущей деятельностью банка осуществляет правление банка.

Председатель правления банка — Сергиенко Игорь Владленович, высшее экономическое образование, стаж работы 10 лет.

Главный бухгалтер — Черных Лариса Юрьевна, высшее экономическое образование, стаж работы 6 лет.

Численность сотрудников банка — 138 человек.

2. Описание деловой активности эмитента

Основа финансовой политики АКБ «Элита» — надежность, прибыльность и высокое качество предоставляемых услуг. Целью деятельности банка является содействие развитию товарно-денежных отношений в Украине, поддержка различных форм предпринимательства и частного бизнеса, развитие экономических связей с другими регионами и государствами, удовлетворение интересов клиентов и акционеров банка.

Банк активно развивает новые формы обслуживания, расширяя сферу банковских услуг и границы своей деятельности, приумножая прибыль.

В своей деятельности АКБ «Элита» руководствуется уставом банка, законами Украины «О банках и банковской деятельности», «О хозяйственных обществах», «О ценных бумагах и фондовой бирже», а также нормативными документами НБУ.

АКБ «Элита» является членом Ассоциации украинских банков, предлагает полный комплекс банковского сервиса в Украине. Он осуществляет следующие виды услуг: открывает валютные счета клиентам и проводит операции с валютой, осуществляет депозитарные услуги, проводит консультационные услуги и операции по ценным бумагам, осуществляет дифференцированное расчетно-кассовое обслуживание на основе электронной системы платежей «Клиент-Банк».

Внешний контроль за финансово-хозяйственной деятельностью банка осуществляет Национальный банк Украины и аудиторские фирмы:

а) аудиторская фирма «Аудит», г. Запорожье, лицензия серия АБ № 000260, сертификат № 000077;

б) аудиторская фирма «Сапа-аудит», г. Запорожье, лицензия серия АБ № 000056, выдана Аудиторской палатой Украины 03.03.1994 г. № 37.

Банк имеет высокие показатели платежеспособности и ликвидности, на 1 октября 1995 года они составили 63% и 0,5 соответственно. Имеет высокие показатели по прибыльности активов и по прибыльности капитала.

Об этом свидетельствуют показатели баланса банка на 1994 год и девять месяцев 1995 года.

Достоверность показателей статей баланса, отчета о прибылях и убытках банка за 1994 г. и третий квартал 1995 года засвидетельствована аудиторскими фирмами. Административные и экономические санкции с момента образования банка не налагались.

3. Данные о второй эмиссии

Решение о втором выпуске акций принято общим собранием акционеров АКБ «Элита» и оформлено протоколом от 10 ноября 1995 года № 2. На момент принятия решения о втором выпуске акций уставный фонд банка равен 121,850 млрд. крб. и полностью оплачен.

Финансовые средства от продажи акций будут использованы в целях более полного удовлетворения потребностей предприятий, организаций, учреждений и граждан в услугах банка; укрепления финансового состояния банка; наращивания масштабов банковской деятельности; обеспечения безусловного соблюдения экономических нормативов; создания сети филиалов банка на Украине и зарубежных представительств.

Общий запланированный объем второй эмиссии составляет 300,0 миллиардов карбованцев. Банк выпускает акции: простые именные и привилегированные именные. Планируется выпустить именные акции второй эмиссии в количестве 6000 штук, из них 5 400 простых именных акций на сумму 270,0 миллиарда карбованцев, 600 привилегированных именных акций на сумму 30,0 миллиардов карбованцев, номиналом 50,0 млн. крб. Серия выпуска акций А. Б, порядковые номера привилегированных именных акций с № 00001 по № 00600, простых именных акций — с № 00601 по № 06000.

Простые именные акции размещаются в свободной продаже среди юридических лиц Украины в количестве 5 400 штук.

Привилегированные именные акции размещаются в свободной продаже среди физических лиц Украины в количестве 600 штук, из них 10% от привилегированных именных акций размещаются среди работников банка.

Срок подписки на акции установлен с 27 ноября 1995 года по 29 декабря 1995 года. Оплата по подписке производится в размере 100%, в карбованцах на период до введения новой национальной валюты. По истечении указанного срока подписка прекращается. Если к тому времени не удалось покрыть подпиской 60% акций, эмиссия считается несостоявшейся. В этом случае подписчикам в 30-дневный срок будут возвращены денежные средства.

Оплата акций производится на основании заключенного договора на приобретение акций банка. После полной их оплаты и внесения данных об акционере и принадлежащих ему акциях в реестр акционеров АКБ «Элита» владельцу акций выдается временное свидетельство на суммарную стоимость и количество приобретенных акций. Для приобретения акций банка необходимо после заключения договора предоставить в банк документы в соответствии с требованиями Национального банка Украины:

а) для юридических лиц — аудиторское заключение об источнике средств для покупки акций, баланс предприятия и отчет по форме 2 на последнюю отчетную дату.

Оплата производится только с расчетного счета;

б) для физических лиц — справку налоговой инспекции об источнике средств для покупки акций в случае, если сумма заказанных акций превышает 100 необлагаемых налогом минимумов заработной платы.

Обращение акций фиксируется в электронном депозитарии банка.

Владельцы акций АКБ «Элита» имеют право:

продавать, завещать, передавать во временное доверительное управление или распоряжаться принадлежащими ему акциями в соответствии с действующим законодательством Украины путем уведомления правления банка для внесения соответствующих изменений в книгу регистрации акционеров; получать часть прибыли от деятельности банка в форме дивидендов, размер и срок выдачи которых устанавливается общим собранием акционеров банка; получить причитающуюся часть имущества банка пропорционально количеству акций в уставном фонде банка в случае прекращения деятельности банка; получать информацию о деятельности банка; участвовать в управлении банком посредством голосования на общих собраниях акционеров при владении простыми именными акциями.

Владельцы привилегированных именных акций имеют право преимущественного получения дивидендов и приоритетного участия в распределении имущества банка в случае его ликвидации. Доля любого из акционеров АКБ «Элита» не может превышать 35% уставного фонда банка.

Преимущественное право на приобретение акций второй эмиссии банка имеют: а) учредители банка; б) акционеры, владеющие акциями первого выпуска; в) сотрудники банка (в размере не более 1% от объема эмиссии в привилегированных акциях); г) лица, подавшие заявку на приобретение акций второго выпуска.

Начисление дивидендов по простым именным акциям второй эмиссии будет производиться не реже одного раза в год, за счет прибыли банка на конец финансового года, пропорционально количеству акций в уставном фонде банка; дивиденды по акциям начисляются с даты полной оплаты стоимости приобретенных акций и объявляются в расчете на одну акцию без вычета налога.

Выплата по простым именным акциям будет производиться не позднее февраля каждого года после утверждения годового отчета банка на общем собрании акционеров банка; выплата дивидендов по привилегированным именным акциям второй эмиссии будет производиться ежеквартально после сдачи квартальной отчетности. Выплата дивидендов производится в порядке, определенном уставом банка, общим собранием акционеров банка и действующим законодательством Украины.

Выплата дивидендов будет производиться в г. Запорожье, ул. Добролюбова, 22, там же будет производиться осуществление операций.

Все взаимоотношения банка и акционеров регулируются действующим законодательством Украины.

4. Данные о предыдущей эмиссии

В первой эмиссии фактически размещено 2 437 именных акций банка на сумму 121,850 млрд. карбованцев, в том числе: простых именных акций в количестве 2 228 штук на сумму 111,400 миллиардов карбованцев; привилегированных именных акций в количестве 209 штук на сумму 10,450 миллиардов карбованцев. Срок подписки был объявлен с 22 августа 1995 года по 22 октября 1995 года. Фактически подписка завершилась 29 сентября 1995 года по решению учредительного собрания акционеров банка от 29 сентября 1995 года (протокол № 1) в связи с досрочной реализацией всех акций первого выпуска.

Простые именные акции АКБ «Элита» первой эмиссии были размещены среди 15 учредителей, привилегированные именные акции — среди физических лиц Украины. Все акции реализованы номиналом 50,0 млн крб.

Руководящие работники банка владеют пакетом акций, который не превышает 0,5% от объема уставного фонда АКБ «Элита».

5. Факторы риска

Принимая решение о покупке акций АКБ «Элита», следует принимать во внимание:

изменение в законодательстве о деятельности коммерческих банков Украины;

изменение в финансовой политике Украины;

ухудшение экономического положения в стране.

АКБ «Элита» реализует акции самостоятельно, без привлечения финансовых посредников.

Акции продаются по адресу: 330006, г. Запорожье, ул. Добролюбова, 22. Тел.: (0612) 32-79-26, тел./факс: (0612) 32-54-58. Р/с 10113 в акционерном коммерческом банке «Элита», г. Запорожье, МФО 313690.

Баланс АКБ «Элита» (млн. крб.)

АКТИВ	на 01.01.95	на 01.10.95
Касса в карбованцах	1,161	9,581
в валюте	0	12,805
Корреспондентский счет в НБУ	3,600	51,353
Кредиты, выданные банком,		
краткосрочные	16,895	317,973
долгосрочные	0	69,806
другим банкам	18,000	0
Вложение в ценные бумаги	0	24,626
Основные средства и капиталовложения банка	7,755	309,861
Дебиторы	1,015	49,895
Другие активы	11,163	76,909
Убытки банка	0	0
Всего актив	**59,589**	**922,809**
ПАССИВ	на 01.01.95	на 01.10.95
Уставный фонд	17,100	121,850
Резервный фонд	56	1,693
Другие фонды банка	2,765	324,935
Остатки по счетам клиентов	250	326,970
Депозиты юридических лиц	0	2,000
Вклады граждан	590	2,054
Валютные счета	0	655
Кредиторы	25,002	22,491
Другие пассивы	13,826	72,857
Прибыль банка	0	47,305
Всего пассив	**59,589**	**922,809**

У номер

● *Сімферополь*

Кримські татари проти конфліктів, але за свої права

14 листопада у другій половині дня в Сімферополі відбулася прес-конференція голови Меджлісу кримськотатарського народу М.Джемілєва. Він повідомив журналістів, що депутатська фракція «Курултай» у Верховній Раді Криму «пішла на дуже великі поступки, щоб уникнути політичної кризи в Криму і виникнення конфлікту. Лише стосовно двох статей проекту Конституції автономії фракція виявила принциповість і несхитну рішучість». Це стосується рівноправності трьох державних мов півострова: української, кримськотатарської і російської, гарантованого представництва депортованих народів у ВР Криму та в органах місцевого самоврядування.

На тверде переконання Меджлісу, питання про громадянство — це також прерогатива держави, а не автономії. Меджліс наполягає на тому, щоб у школах вивчали три державні мови автономії.

У парламенті, наголосив М.Джемілєв, «має бути те представництво, яке захищало б наші права», а сьогодні 14 таких депутатів з 98 в парламенті автономії, вочевидь, не досить. Меджліс виступає або за двопалатний парламент, або за право вето, яке мали б депутати від депортованих народів.

М.Джемілєв звернув увагу журналістів і на голодовку фракції «Курултай». За рішенням Меджлісу, на 11-й день її припинено. Тепер Меджліс ухвалив рішення вдатися до ненасильницьких акцій громадянської непокори.

А головною вимогою Меджлісу є надання права кримськотатарському народові на своє самовизначення. «Ми обстоюємо кримськотатарську національно-територіальну автономію тільки в складі України і в жодному разі не створення окремої кримськотатарської держави. Ми зробимо все, щоб не було конфліктів, проте ми не можемо відмовитися від своїх прав», — сказав М.Джемілєв. Він також висловив упевненість, що держава Україна зробить усе від неї залежне для дотримання прав кримськотатарського народу.

● *Львів*

Якщо стипендії не виплатять...

Студенти Львівського університету оголосили передстрайкову готовність через невиплату стипендії за три останніх місяці.

Як повідомило агентство «Інтерфакс-Україна», студентські активісти у вівторок заявили, що коли до 20 листопада адміністрація вузу повністю не розрахується зі студентами, то вони розпочнуть безстроковий страйк.

Колектив редакції газети «Голос України» висловлює глибоке співчуття власному кореспондентові по Житомирській області Олексієві КАВУНУ з приводу тяжкої втрати — смерті матері Фросини Тимофіївни.

Указ — не наказ. А реформи чекають...

Радник Президента з питань макроекономіки Анатолій Гальчинський, у кабінеті якого брифінг відбувся, зауважив журналістам: хоч минув якраз рік з часу підписання президентського указу про невідкладні заходи у прискоренні земельної реформи, ми не відзначаємо рковини, а хочемо просто обмінятися думками з приводу здійснення задуманого авторами цього документа, що є ключовим у здійсненні економічних реформ, зокрема в аграрному секторі. А вони необхідні, бо справи у сільськогосподарському виробництві все погіршуються. З огляду на світову практику минулого, то лише Радянський Союз і Монголія мали державну монополію на земельну власність. Указ, виданий у листопаді минулого року, і був спрямований на усунення такої монополії.

Передбачається три етапи земельного реформування: **роздержавлення земельної власності і передача землі у колективне володіння; формування приватної власності через паювання земельних ділянок (з правом виходу з колективного господарства і на наділ землі, продаж її, передачу у спадок тощо); і, нарешті, — створення інституту приватної власності на основі вільних власників землі.**

А що ж із колгоспами? Ми, — заявив Анатолій Гальчинський, — стоїмо на позиції ліквідації колгоспів у тій формі, такого змісту, в яких вони існували раніше. Але це не означає, що Президент виступає проти колективних господарств. Політика виконавчої влади спрямовується на утвердження принципово нових сільськогосподарських підприємств. Про це свідчить і указ про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям, виданий у серпні цього року. **Нині готується ще один указ — про організаційні заходи щодо удосконалення земельної реформи, пов'язані з утворенням нових функціональних структур у розвитку сільськогосподарського виробництва.**

Брифінг, за словами його організаторів, мав на меті формування нового погляду на проблему земельної реформи, оскільки у мас-медіа було чимало перекручень, перебільшень та неправильного тлумачення окремих положень указів. Наскільки це важливо для проведення реформ, свідчило вже те, що брифінг зібрав аграрних світил країни. У ньому взяли участь **перший віце-прем'єр-міністр Петро Саблук, радники Президента Юрій Карасик і Василь Шепа, міністр сільського господарства і продовольства Павло Гайдуцький, виконавчий директор Інституту аграрної економіки доктор економічних наук Віктор Месель-Веселяк.**

У розмові з журналістами вони запевняли, що паювання земель із передачею їх у колективну власність (а нині його провели вже 1800 господарств) — це класичний підхід до приватизації, і життя підтверджує досконалість таких заходів. Прийнято постанову Кабінету міністрів, яка передбачає сертифікацію земельних часток (паїв), отож справа тепер лише за організаційним і технічним виконанням цієї роботи, за формуванням нових господарських структур з урахуванням можливостей, які відкривають земельні реформи. Йдеться про створення таких форм, які ґрунтуються на зацікавленості товаровиробників — власників земельних паїв, на новій системі управління. Це — господарські товариства, акціонерні товариства, корпорації, орендно-приватні підприємства тощо.

Щодо цього є як теоретичні і методологічні напрацювання, так і конкретний досвід їх створення. Отож, це крок до ринкових відносин, основаних на приватній власності на землю і майно. Це дає змогу комплексно підійти до формування в аграрній сфері різноукладної економіки — від колективних сільськогосподарських підприємств до суто приватних, а також використання землі на орендній основі. Це дасть можливість створити конкуренцію, відбирати більш ефективні форми господарювання.

Отож, підкреслювалося на брифінгу, не слід боятися створення ринку землі. Адже у пропонованих заходах передбачається оренда, застава, дарування, успадкування і лише на останньому місці — купівля-продаж. Перетворення, передбачувані указами, дадуть можливість людям, які працюють на землі, володіти нею як приватною власністю, що підтверджуватиметься сертифікатом. Потрібно лише, щоб Верховна Рада законодавчо закріпила це право. Тоді вільний громадянин вільної країни зможе вільно обирати для себе сферу діяльності.

Микола ФЕДОРЕНКО.

НЕ СВЯТІ ГОРЩИКИ ЛІПЛЯТЬ

Цю істину добре знають і ветерани, і молоді трудівники Слов'янського керамічного комбінату, які щойно відзначили 100-річчя свого підприємства. Може, не все тут нині так, як цього хотілося б до круглої дати, — часом затримується зарплата, нелегко із сировиною, та й інших проблем чимало...

Та є головне: міцніє віра колективу у власні сили. Замість того, щоб жалітися, спеціалісти і всі трудівники шукають і ставлять на службу виробництву нові сучасні резерви. Комбінат випускає облицювальну плитку, різноманітні керамічні вироби, арматуру для хімічної промисловості, кавові сервізи, кухлі — більше трьохсот видів продукції. Перефразовуючи відоме українське прислів'я, тут можуть сказати: не святим піднімати економіку держави — нам самим. І діють за цим принципом.

На знімку: на дільниці готової продукції.

Фото Олексія ВАЩЕНКА.

Україна — морська держава!

Це зайвий раз довели ... київські студенти

Екіпаж яхтсменів з Українського державного університету фізичного виховання і спорту став бронзовим призером серед учасників з 21 країни 16-го розіграшу Кубка світу серед студентів в класі суден «35 фунтів», який відбувся нещодавно у французькому місті Ларієнт, що на березі Атлантики.

Про цю захоплюючу регату розповідає керівник нашої делегації і старший тренер команди, декан факультету заочного навчання УДУФВІС, кандидат педагогічних наук Михайло ВОРОБЙОВ:

— Навіть потрапити на ці змагання дуже важко. Адже необхідно пройти через горнило різних випробувань. Але організатори все ж пішли нам назустріч. Хоча повідомлення про включення української команди надійшло до Києва буквально за тиждень перед стартом. Спасибі працівникам посольства Франції в Україні, які оформили нам візні документи за три (!) дні. Отож, наша чудова дюжина на мікроавтобусі та автомобілі «Лада» вирушила за маршрутом: Україна — Польща — Німеччина — Франція, довжина якого 3500 кілометрів.

І, як часто трапляється, коли поспішаєш, доля неодмінно ставить тобі підніжку. Так і ми вскочили в халепу: в Ковелі зіпсувався двигун нашого «рафика». На щастя, світ не без добрих людей. У місцевому АТП швидко зробили ґрунтовний ремонт нашому «коневі», який закульгав. І знову дорога — вже без особливих пригод.

Зрозуміло, що ми запізнилися і на тренувальну, і на першу офіційну гонку. Довелося надолужувати згаяне, пересівши з авто на «корабель». До речі, зовсім незнайомий нашим спортсменам і тренерам. Річ у тім, що суден класу «35 фунтів» чи аналогів у нас в Україні немає. Отож, зібрали ми команду з числа студентів нашого вузу, які виступають в олімпійських класах.

— До речі, Михайле Івановичу, назвіть, будь ласка, склад вашого колективу.

— Шкіпер Родіон Лука, другий шкіпер — Костянтин Доценко, далі — Станіслав Голімбіовський, Юрій Орлов, Сергій Федоренко, Оксана Скугарєва, Тетяна Леонова та Катерина Доценко. Забігаючи наперед, повідомлю, що перші семеро виконали норматив майстра спорту міжнародного класу, а Катя Доценко — майстра спорту.

Великий внесок у цей успіх зробив, звісно, і тренер команди, викладач нашого вузу Юрій Доценко.

— Що ж було, коли ви вийшли на старт другої гонки?

— Кожна команда отримувала яхту за жеребом. Отож, на плаву знайомилися і з нею, і з маршрутом, який був досить складним. До речі, того дня проводилися два рейси — денний і нічний. Коли ж ми спершу прийшли восьмими, а в «темряві» — четвертими, й опинилися серед лідерів, то нас заповажали одразу. Учасники, тренери, судді, журналісти почали розпитувати про Київ, Україну. Дехто вперше дізнався, що існує така держава. І надалі ми виступали пристойно: четвертий рейс — ми другі, п'ятий — четверті, нарешті, шостий — одинадцяті. Тут головне було не пропустити вперед англійців — знаних «вовків» цього класу вітрильного спорту. І вони таки фінішували у заключній гонці дев'ятнадцятими.

Перше місце посіла команда Швейцарії, друге — Чехії. Декого здивує, що кращими стали ці сухопутні держави. Але все пояснюється дуже просто: вони мають власні яхти класу «35 фунтів». А чехи — ще й табір відпочинку на березі Адріатики. Там і готуються. Ну, а Україна, як бачите, довела, що вона — справжня морська держава!

Як призери цих змагань, ми дістали офіційне запрошення на чергові. Вони відбудуться теж у Франції наступного року.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

◆ **ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 366910.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311216.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.